Э ОРОНДОО 2 МИЛЛИАРД 212 МИЛЛИОН ПҮҮД
РЯА ХУДАЛДАҺАН РОССИН ФЕДЕРАЦИИН АЖАЛШАДТА АЛДАР СОЛО!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№263 (10017) | 1962 оной ноябриин 6, вторник | Сэн 2 мүнгэн

★ ★

Р-тэхи КПСС-эй ЦК-гай БЮРОДО, Р-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Федеративна Совет Социалис Республикын ознигуудта, совхозуудай хүдэлмэришэдтэ, ажахын мэргэжэлтэдтэ, нютагай үйлэдбэриин ленинүүдэй, партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой организацинуудай бүхы хүдэлмэрнлэгшэдтэ, бүхы ажалшадта

о таряа ехээр ургуулжа, гүрэндэ ехэ хэмжээнэй таряа худалдее бүгэдэ арадай тэмсэлдэ Россин Федерациин хүдөө ажахын лэгшэд 1962 ондо гайхамшагта илалта туйлаа гэжэ КПСС-эй Комитет ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет сэдьхэлээ хананглэнэ. РСФСР-эй колхозууд болон совхозууд гүрэндэ таряа хутүсэбөө болзорһоонь урид дүүргээ, 2 миллиард 212 миллион Эхэ оронойнгоо амбаарта хаагаа. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ ион пүүдээр ехэ, үгышье һаа эгээл ургаса ехэтэй 1958 оной-6 миллион пүүдээр ехэ болоно. Эдеэ хоолой шухала ургамал нииисэ 1 миллиард 385 миллион пүүд гүрэндэ худалдагдаа. бобово ургамалнуудые бэлэдхэхэ түсэб ехээр үлүүлэн дүүргэг-

ехэ хэмжээнэй ороoһо таряа Россин Федераци хэзээшье бэлэд-. Россин Совет Социалис Федеративна Республикын ажалшад та ажалаараа коммунизм байгуулгын түүхэдэ шэнэ толотомо шэжэ оруулба, КПСС-эй түүхэтэ XXII съездын шиидхэбэринүү-ор бэелүүлхын тулада иитэжэ тэмсэдэг юм гэжэ үльгэр жэшээ

градска, Ростовско, Саратовска ба Оренбургска областьнуудай ын хүдэлмэрилэгшэд алдарта илалта туйлажа, Эхэ ороноо баяволгоградайхидһаа 213 миллион пүүд таряа оромнай абаа, энэнь хараалагдаһанда орходоо 104,5 миллион пүүдээр ехэ болоно. областиин колхозууд ба совхозууд 193 миллион пүүд таряа гүлдаа, энэнь түсэбөөр хараалагдаһанһаа 53 миллион пүү- Саратовска областиин ажалшад 182 миллион пүүд нэй амбаарта оруулаа. Энэнь түсэбһөөнь 60 миллион пүүдээр . Мүн Оренбурска областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хубита нэмэри оруулаа. Эдэнэр 180 миллион пүүд таряа гүлдаа. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 40 миллион . Эдэ областьнуудай амжалтаар бүхы оромнай баясана.

одарска ба Ставропольско хизаарнуудай, Башкирай АССР-эй. , Воронежско, Куйбышевска областьнуудай, Татарай АССР-эй, Тамбовско, Тюменскэ, Ульяновска областьнуудай хүдөө ажамэрилэгшэд ороoһо таряа элбэг ехээр ургуулжа, гүрэндэ хуаар гайхамшагта үрэ дүн туйлаа.

Белгородско, Липецкэ, Орловско, Кировскэ, Пермскэ, Рязанска дай, Калмыгай, Мордовиин АССР-нүүдэй, Горьковско, Тульска дай, Удмуртска АССР-эй, Свердловско областиин, Кабардино- Чечено-Ингушска, Тувын, Буряадай АССР-нүүдэй, Брянска , Северо-Осетинскэ, Дагестанай, Чувашай, Марийска АССР- осковско областиин, Приморско ба Хабаровска хизаарнуудай, Владимирска ба Астраханска областьнуудай колхозууд ба совндэ ороoһо таряа худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ.

XXII съездын, КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй түүхэтэ нүүдые бодотоор бэелүүлэн, РСФСР-эй колхозууд болон совоо тарилсажа, газар таряалан эрхилхэ ёһо гуримһаа эрид шууд ар ашаглаха хэрэг һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуу- таряалантай хубаарилга шэнээр хаража үзөө, ороoһото болон э ургамалнуудай—кукуруза, горох, тэжээлэй бобы, саахарай рилта үргэдхөө. Энээнэй ашаар мүнөө жэлдэ ороoһо таряан а, үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэгдээ. Хүдөө ажахые ударидаха нуууд—нютагай үйлэдбэриин управленинүүд ороoһо таряа элургуулха, гүрэндэ худалдаха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэһэн байажахые ударидан хүтэлбэрилгэ хубилгаһан ушар хадаа колхо- совхозуудые ударидаха хэрэгые һайжаруулһан шата мүн он хүтэлбэрилгын аргаһаа ажахы бүхэндэ үйлэдбэриие хүгдалнуудые гүн гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ шиидхэхэ аргада ороа мүн болоно.

о таряа ехээр ургуулжа, ехэ хэмжээнэй таряа бэлэдхэлгэдэ туйалта хадаа колхозниггуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, хүмэргэжэлтэдэй олониитээрээ туйлаһан ажалай илалта мүн тийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой организацинуудай, лэдбэриин управленинүүдэй эмхидхэлэй ба политическэ ехэ аша үрэ мүн. Социалис хүдөө ажахыда бии байһан хизаара боломжонуудые эдэ илалтанууд гэршэлэн харуулна.

Федерациин колхозууд болон совхозууд ерэхэ жэлэй ургасын л оролдолто гарган, намарай ургамалнуудай тарилга үргэдпаар ехээр хахалаа, ерэхэ хабар тарилга хэхэ үрэһөөр өөһэлэмжэ хангаа. Газараа улам һайнаар ашагладаг болохо, табаарилга саашадань нарижуулан һайжаруулха талаар хэмтажа байна. Мүнөө үедэ мяха, һү, саахарай свёкло, наран сэшэ зүйлнүүдые гүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар лай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ хүдөөгэй бүхы анхарал хандуулагданхай.

Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Росиин колхознигуудые, совхозуудай хүдэлмэришэдые, хүдөө ажалтэдые, нютагай үйлэдбэриин управленинүүдэй, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдые, дые алдарта илалта туйлаһантайнь дашарамдуулан үнэн аршалаад, хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые хүгжөөн дэбжээхын түлөө, манай агууехэ Эхэ ороной экономиь хүгжөөхын түлөө, коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлд ехэ амжалта туйлахыень хүсэнэ.

ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

...икын аймагуудай гүрэндөө мал ажалай ...дуктнуудые худалдаха жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай

1962 оной ноябриин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

	Мяхан	Һүн	Үндэгэн
	68	67	85
	60	69	99
	73	85	107
	60	72	116
	74	80	91
управлени			
	66	**75**	**98**
	70	85	84
	80	74	106
	102	102	—
	53	73	75
	70	96	93

Аймагууд, үйлэдбэриин управленинүүд	Мяхан	Һүн	Үндэгэн
Кабанскын управлени			
(бүхыдөө)	**73**	**83**	**93**
Бэшүүрэй	68	75	91
Зэдын	80	81	99
Захааминай	78	88	125
Хяагтын	72	67	81
Хяагтын управлени			
(бүхыдөө)	**75**	**76**	**91**
Яруунын	78	79	81
Хориин	69	90	100,4
Хориин управлени			
(бүхыдөө)	**73**	**84**	**92**
Баунтын	87	108	—
Хойто-Байгалай	32	91	—

КПСС-эй Центральна Комитедтэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ нүхэр Никита Сергеевич ХРУЩЕВТО

Партиин XXII съездын, КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Россин Федерациин хүдөө ажахын ажалшад таряа худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэжэ, республикын урда тээнь хэзээдэшье бэлэдхэжэ үзөөгүй тиимэ ехэ ороoһо таряа гүрэнэй амбаарта хаагаа гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Никита Сергеевич Хрущевто КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюро, РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет Агууехэ Октябриин 45 жэлэй ойн бүгэдэ арадай һайндэрэй урда тээ элидхэнэ.

Эхэ оромнай Россин Федерациһаа 2 миллиард 212 миллион пүүд—нёдондонойхидо орходоо 347 миллион пүүдээр, эгээн ургаса ехэтэй байһан 1958 онойхидо орходоо 276 миллион пүүдээр ехэ ороoһо таряа абаад байна. Эдеэ хоолой шухалын шухала ургамал бологшо 1 миллиард 385 миллион пүүд шэниисэ худалдагдаа. Ороoһото-бобово ургамалнуудые бэлэдхэхэ түсэб горитойгоор үлүүлэн дүүргэгдээ.

Волга шадарай районуудай хүдөө ажахын ажалшад 587 миллион пүүд, Хойто Кавказай—514 миллион пүүд, Уралай—477 миллион пүүд, Түбэй-Хара хүрьһэтэ газартай нютагуудай — 221 миллион пүүд ороoһо таряа гүрэндэ тушаажа, ороoһо таряа улам элбэгээр ургуулжа, ехээр худалдаха хэрэгтэ горитой туһа нэмэри оруулаа.

Волгоградска областиин колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ороoһо тарьяанай түлөө тэмсэлдэ элитэ ехэ амжалта туйлаа. Шэнэ болон боро газар элдүүрилэн ашаглаха, газар таряалан бүри һайнаар эрхилхэ, тарилгын талмайн хубааралгые һайжаруулха талаар һүүлэй жэлнүүдтэ область дотор ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Колхоз, совхозууд ороoһото ургамалнуудай тарилгын талмайе 4 миллион гектар хүрэтэр нэмээгээ, намарай шэниисэ тарилгые зоримгойгоор үргэдхөө. Оромнай мүнөө жэлдэ волгоградайхидһаа 213 миллион пүүд—түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 104,5 миллион пүүдээр ехэ ороoһо таряа абаад байна. 130 миллион пүүд шэниисэ худалдагдаа.

Доной таряашад мүнөө жэлдэ ажалай алдарта габьяа гаргаһан байна. Ростовой областиин колхоз, совхозууд гектар бүриһөө 18,5 центнер ургаса хуряажа, 197 миллион пүүд ороoһо таряа, тэрэ тоодо 161 миллион пүүд шэниисэ гүрэндэ худалдаа. Түсэбһөө гадуур 53 миллион пүүд ороoһо таряа гүрэн абаһан байна.

Саратовай областиин хүдөө ажахын ажалшад гайхамшагта илалта туйлаа. Тэдэнэр 182 миллион пүүд—түсэбтэ даалгабарида орходоо 60 миллион пүүдээр ехэ ороoһо таряа гүрэнэй амбаарта оруулаа. Зуу шахуу миллион пүүд шэниисэ худалдаа. Элдүүрилэн ашаглагдаһан шэнэ газар дээрэһээ 45 миллион үлүүтэй пүүд ороoһо таряан хуряагдажа абтаһан байха юм.

Оренбургын областиин ажалшад Эхэ ороноо баясуулаа. Оренбургынхид хэдэн зуун жэлдэ ашаглагдаагүй хэбтэһэн газарые элдүүрилһэнэй ашаар тарилтынгаа талмайе 1573 мянган гектараар ехэ болгоһон байна. Намар эртэ гүнзэгыгөөр хахалагдажа, жэгдэлэгдэһэн паарай булюу һайн байһые хэрэглэн, областиин таряашад хадаа урда тээнь «газар таряалан эрхилхэдэ тааруугүй» гэжэ тоологдодог газар нютагуудһаа мүнөө жэл—жэлһээ жэлдэ орходоо ехэ ороoһо таряа үгэдэг болоо. Тэдэнэр гүрэнэй амбаарта 180 миллион пүүд ороoһо таряа оруулжа, түсэбөө 40 миллион пүүдээр үлүүлэн дүүргээ. Тушааһан таряанайнь гурбанай хоёр хуби шэниисэ юм.

Краснодарай, Ставрополиин хизаарнуудай таряашад ороoһото таряанай һайн ургаса абаа. Кубаниин ажахынууд гектар бүриһөө дунда зэргээр 25,5 центнер ургаса хуряажа, орондоо 152 миллион пүүд таряа худалдаа. Ставрополиин ажалшад гектар бүриһөө 17 центнер ургаса хуряажа, гүрэнэй амбаарта 128 миллион пүүд ороoһо таряа оруулаа.

Башкириин АССР-эй колхоз, совхозууд ороoһото таряанай һайн ургаса хуряажа, ороoһо таряа элбэгээр абажа, Эхэ орондоо 96 миллион пүүд ороoһо таряа худалдаа, Курганай область 80,4 миллион пүүд, Воронежой—71,1, Куйбышевай — 60,1, Татарай АССР—56,2, Пензенскэ область — 44,3, Тамбовой—43,1, Тюмениин—34,6, Ульяновска область — 31,5 миллион пүүд ороoһо таряа гүрэндэ худалдаа.

Курска, Белгородско, Липецкэ, Орловско, Кировскэ, Пермскэ, Рязанска областьнуудай, Хальмагай, Мордовиин АССР-нүүдэй, Горьковско, Тульска областьнуудай, Удмуртиин АССР-эй, Свердловско областиин, Кабардино-Балкариин, Чечено-Ингушиин, Тувын, Буряадай АССР-нүүдэй, Брянска областиин, Хойто-Осетиин, Дагестанай, Чувашиин, Марийска АССР-нүүдэй, Москвагай областиин, Приморско болон Хабаровска хизаарнуудай, Калужска, Владимирска, Астраханска областьнуудай таряашад гүрэндэ ороoһо таряа худалдаха түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

РСФСР-эй колхоз, совхозууд хадаа 1963 оной хабарай тарилгада хэрэгтэй болохо үрэһые хүсэдөөр хаагаа, тиигээд колхознигуудта шухала болохо хэмжээнэй ороoһо таряа хубаарилан үгэжэ, ниитын мал ажалда хэрэгтэй болохо тэжээлэй ороoһо таряа хаажа байнхай.

Партиин XXII съездын, КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдһээ уламжалан, хүдөө тосхонуудай ажабайдалда ехэ хубилалта болоо. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ногоо тарижа газар таряалан эрхилхэ тааруугүй гуримһаа шууд арсаа, ороoһото таряанай, кукуруза, горох, тэжээлэй бобы, саахарай свёкло гэхэ зэргын үнэтэ ургамалнуудай тарилгые үргэдхөө. Энэнь мүнөө жэлдэ ороoһото таряа бүхы дээрэнь ехээр хуряажа абаха, тэжээл бүри элбэгээр бэлдэхэ арга олгоо. Нёдондонойхитой жэшэбэл Россин Федераци дотор ороoһото ургамалнуудай тарилгын талмай 7 миллион шахуу гектараар, тэрэ тоодо намарай таряанай— хоёр миллион үлүүтэй гектараар, кукуруза тарилга 14 миллионһоо 21 миллион гектар хүрэтэр, ороoһото-бобово ургамалнуудай талмай 2,1 миллион гектараар, тэрэ тоодо горох 1,3 миллион, тэжээлэй бобы 473 мянган гектараар нэмээ. Саахарай свёкло 3,1 миллион, тэрэ тоодо тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ свёкло 1,7 миллион гектарта таригдаа.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдэй, Никита Сергеевич Хрущевой заабаринууд болон зүбшэлнүүдэй ёһоор Россин Федерацида хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэ шэнэдхэн хубилгагдаа, нютагуудай үйлэдбэриин управленинүүд байгуулагдаа. Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ эгээн лэ таарамжатай арга олдоо гэжэ ажабайдал харуулжа үгөө. Нютагуудай үйлэдбэриин управленинүүд ажаллажа оро-

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

1 МИЛЛИОН 620 МЯНГАН ПҮҮД ТАРЯАН БЭЛЭГ

Ноябриин 1-нэй үглөөнэй 10 час. Хори тосхоной соёл Культурын байшангай хажуугаар, үйлсэ гудамжаар хүн зон олон. Уданшьегүй тус байшангай ехэ зал соо хүнүүд һууряа эзэлбэ. Хүн бүхэнэй нюур шарайе харахада баяраар дүүрэнги, булта омогтой хүхюунүүд, баян ургасын абтаһан тухай, мүн эрхим түрүүшүүл тухайгаа магтан хөөрэлдэнэ.

Эгээн түрүүлэн КПСС-эй райкомой секретарь П. Э. Ренчинов «Ургасын һайндэрые» нээжэ, байгша ондо үндэр баян ургаса абаад, Эхэ орондоо элбэг ехэ таряа худалдаһантайнь дашарамдуулан аймагай бүхы ажалшадые амаршалба.

Тиигээд аймаг соогоо эгээн ехэ таряа гүрэндөө худалдаһан Чисаанын совхозой директор Ц. Базаржаповород заншалаар угалзатай гоё аршуул дээрэ хилээмэ, дабһа табяад, «Ургаса» болоһон—Үдын совхозой комбайнер Д. Лхасарановта барюулна. Энэ жэлдэ аймагайхид гүрэндөө 780 мянган пүүд таряа худалдахын орондо 1 миллион 620 мянган пүүд таряа Эхэ оронойнгоо амбаарта оруулаа.

Элбэг ехэ ургасаяа богони болзорто, һайн шанартайгаар хуряажа, Эхэ орондоо элбэгээр худалдахын түлөө аймагай таряашад, механизаторнууд үдэр пүнигүй эршэмтэй шангаар хүдэлөө. Мүн Улаан-Үдын предприяти, организаци, эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад, дээдэ, дунда һургуулинуудайшье һурагшад ехэхэн туһа хүргэһэн байна.

«Ургасын һайндэрэй» түгэсхэлдэ ажалдаа онсо шалгараһан олохон механизаторнууд магтаал хүндэдэ, шан бэлэгтэ хүртөө. Тэдэнэй дунда Үдын совхозой түрүү комбайнер Д. Лхасаранов, Хүрьбын совхозой жолоошон К. Валиев, Анаагай совхозой комбайнернууд: И. Смородников, П. Лосев, Чисаанын совхозой кукурузашан Д. Грешилов болон бусад бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аймагай түрүү механизаторнууд (зүүн гарһаа) П. Лосев, И. Смородников, Д. Лхасаранов, К. Валиев, Д. Грешилов.

С. Балдуевай фото, текст.

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

1962 оной 3-дахи кварталай хүдэлмэриин дүнгөөр КПСС-эй обкомой бюро болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ.

АЙМАГУУД

1. Баунтын аймаг (КПСС-эй райкомой секретарь Г. И. Воронин, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. П. Аханянов) гүрэндэ мяха худалдаха 9 һарын түсэбые 104 процент, һү—120 процент дүүргээ, нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада мяха худалдалгые хоёр дахин, һү—26 процентээр дээшэлүүлээ.

2. Ахын аймаг (КПСС-эй райкомой секретарь Х. Х. Хандуев, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Е. Ш. Гулгонов) гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 102 процент, нооһо—107 процент, һү худалдаха 9 һарын түсэбые 107 процент дүүргээ, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада мяха худалдалга 27 процентээр, нооһо—29 процентээр дээшэлүүлээ.

КОЛЛЕКТИВҮҮД

1. «Электромашина» завод (директорынь нүхэр Бурлов, парторганизациин секретарь нүхэр Мильгунов, профсоюзай завкомой түрүүлэгшэ нүхэр Носиков) валова продукци үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбые 103,3 процент, товарна продукци—102,1 процент дүүргээ. Хүдэлмэришэн бүхэндэ абажа хубаабал ажалай бүтээсэ 108,3 процент, нэгэ түхэригэй товарна продукциин гаргаша 99,4 процент болоно.

2. Улаан-Үдын ТЭЦ (директорынь нүхэр Поленов, парторганизациин секретарь нүхэр Головань, завкомой түрүүлэгшэ нүхэр Сарайкин) электроэнергиин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха түсэбые 96,3 процент, электроэнерги үйлэдбэрилхэ түсэбөө 106,5 процент дүүргээ, түлишэ гаргалга 99,5 процент, хүдэлмэришэн бүхэнэйнь ажалай бүтээсэ 107,8 процент болоно.

3. Улаан-Үдын шэлэй механизированнэ завод (директорынь нүхэр Болотов, парторганизациин секретарь нүхэр Полуянов, профсоюзай завкомой түрүүлэгшэ нүхэр Попков) валова продукци үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбөө 130,2 процент, товарна продукци—128,6 процент дүүргээ, хүдэлмэришэн бүхэнэйнь ажалай бүтээсэ 130,4 процент, нэгэ түхэригэй товарна продукциинь гаргаша 84,8 процент болоно.

4. Нарин сэмбын фабрика (директорынь нүхэр Альцман, парторганизациин секретарь нүхэр Семенькова, профсоюзай фабкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ноздреватых) валова продукци бүтээн гаргаха түсэбөө 103,3 процент, товарна продукци—102,2 процент дүүргээ, хүдэлмэришэн бүхэнэйнь ажалай бүтээсэ 102 процент, нэгэ түхэригэй товарна продукциин гаргаша 99,8 процент болоно.

5. Клюевскэ модоной завод (директорэй уялгые дүүргэгшэ нүхэр Кобылкин, парторганизациин секретарь нүхэр Ефимов, завкомой түрүүлэгшэ нүхэр Гапоненко) валова продукци бүтээн гаргаха түсэбөө 113,3 процент, товарна продукци—120,7 процент дүүргээ, хүдэлмэришэн бүхэнэйнь ажалай бүтээсэ 111 процент, нэгэ түхэригэй товарна продукциин гаргаша 97,3 процент болоно.

6. Тимлюгэй цемент-шиферэй завод (директорынь нүхэр Алимовский, парторганизациин секретарь нүхэр Мезенин, завкомой түрүүлэгшэ нүхэр Лыткин) валова продукци бүтээн гаргаха түсэбөө 102,5 процент, товарна продукци—103,5 процент дүүргээ, хүдэлмэришэн бүхэнэйнь ажалай бүтээсэ 104,7 процент, нэгэ түхэригэй товарна продукциин гаргаша 99,9 процент болоно.

7. Буряадай геологическа управлени (начальнигынь нүхэр Салаков, профсоюзай территориально-комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Осинцев) ашагта малтамалнуудай хэбтэшые бэдэрэн олохо түсэбөө дүүргээ, геолого-шэнжэлэлгын ажалай үнэ сэнгые 1,9 процентээр доошолуулаа, түсэбһөө гадуур 156,0 мянган түхэригэй олзо олоо, хүдэлмэришэн бүхэнэйнь ажалай бүтээсэ 102 процент болоно.

8. Орекитканай геолого-шэнжэлэлгын парти (начальнигынь нүхэр Кононов, парторганизациин секретарь нүхэр Поликарпов, профсоюзай разведкомой түрүүлэгшэ Ткачев) ашагта малтамалнуудай хэбтэшые олохо түсэбөө 137 процент дүүргээ, геолого-шэнжэлэлгын ажалай үнэ сэнгые 4,9 процентээр доошолуулаа, хүдэлмэришэн бүхэнэйнь ажалай бүтээсэ 102 процент болоно.

9. «Татарский ключ» карьер (директорынь нүхэр Сафронов, парторганизациин секретарь нүхэр Кучумов, месткомой түрүүлэгшэ нүхэр Колотушкин). Валова продукци гаргаха түсэбөө 125,4 процент, товарна продукци гаргаха түсэбөө 118 процент дүүргэбэ. Тиихэдэ нэгэ хүнэй бүтээсэ 111,8 процентээр дээшэлүүлэгдэжэ, 1 түхэригэй товарна продукци гаргашалха хараа 97,0 процент болобо.

10. Хяагтын ДЭС (директорынь нүхэр Иванов, парторганизациин секретарь нүхэр Полынцев, месткомой түрүүлэгшэ нүхэр Миронов). Электрын элшэ үйлэдбэрилхэ түсэб эндэ 121,2 процент, электрын элшын үнэ сэнгэй хараа 86,3 процент, тиихэдэ түлишын условно гаргашань 84,9 процент, нэгэ хүдэлмэрилэгшын бүтээсэ 118,1 процент дүүргэгдэбэ.

11. Улаан-Үдын трикотажна фабрика (директорынь нүхэр Буркин, парторганизациин секретарь нүхэр Белых, фабкомой түрүүлэгшэ нүхэр Подосенов). Тус предприяти валова продукци гаргаха түсэбөө 128, товарна продукци гаргаха түсэбөө 128 процент дүүргэбэ. Нэгэ хүдэлмэрилэгшын ажалай бүтээсэ 147,5 процентээр дээшэлжэ, 1 түхэригэй товарна продукцида гаргашалха хараа 97,0 процент болобо.

12. Еловско леспромхоз (директорынь нүхэр Гунько, парторганизациин секретарь нүхэр Дегтярев, рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Постнов). Тус леспромхоз валова продукци гаргаха түсэбөө 120,8 процент, товарна продукци 141,2 процент дүүргэжэ, 1 хүнэй ажалай бүтээсые 117,8 процентдэ хүргэбэ, 1 түхэриг товарна продукци гаргашалха хараа 6,9 процентын орондо 14,3 процентээр доошоо оруулагдаба.

13. Улаан-Үдын хилээмэнэй завод (директорынь нүхэр Новолоцская, парторганизациин секретарь нүхэр Станна, завкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ананина). Энэ завод валова продукци гаргаха түсэбөө 106,3, товарна продукци—108,5 процент дүүргэбэ. Нэгэ хүнэй ажалай бүтээсэ 104,9 процент дээшэлбэ. Нэгэ түхэриг товарна продукцида гаргашалха хараа 91,2 мүнгэнэй орондо 90,2 мүнгэндэ хүргэгдэбэ.

14. Улаан-Үдын станциин вагонно депо (начальнигынь нүхэр Сонков, парторганизациин секретарь нүхэр Бесчастнов, месткомой түрүүлэгшэ нүхэр Акулаев). 3-дахи кварталай валова продукци гаргаха түсэб 120, ажалай бүтээсэ—118,7 процент дүүргэбэ. Түсэбһөө гадуур 15300 түхэригэй олзо ологдобо.

15. Столовонуудай трестын 12-дохи столово (даагшань нүхэр Федорова, месткомой түрүүлэгшэ нүхэр Думнова). 3-дахи кварталай эрьесын түсэб 102,7 процент, тиихэдэ өөрынгөө продукцяар—112,1 процент, эдеэ бэлдэхэ түсэбөө—121,5 процент дүүргэбэ.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

1917 45 1962

МАНАЙ ЭХЭ ОРОН АЛДАРШАГ!

ТАСС-ай фотохронико.

Долоон жэлые уридлагшад

Промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд Агууехэ Октябриин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ямар амжалта туйлаһан, хэһэн, бүтээһэн ажалаа согсолон хаража, урдахи зорилгоёо тодорхойлжо байна. Ой модоной промышленностиин хүдэлмэришэдэй хоорондо эдэ үдэрнүүдтэ ехэ хөөрэлдөөн боложо эхилээ.

Совнархозой ой модоной, модо болбосоруулгын управлениин леспромхозуудай бага комплексно олон бригада долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялга абабад. Жэшээлхэдэ, Хүртэйн леспромхозой дүй дүршэлтэй бригадирнууд Ю. Д. Варфоломеев, А. М. Липатников гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бага комплексно бригаданууд долоон жэлэйнгээ даалгабарита түсэбые 1964 оной түрүүшын хахад соо дүүргэхэ, энэ жэлэйнгээ даалгабариһаа гадуур 2500 кубометр модо бэлэдхэхэ гэжэ шиидэбэ.

Зарим түрүү модошод түсэбһөө гадуур ехэ ажал бүтээнэ. Хүрьбын леспромхозой модо ашагшад Иван Гусляков, Иван Перфилов долоон жэлэй туршада тус бүридөө 27 мянган кубометр модо автомашинануудта ашаха даабаритай аад, 33—33 мянган кубометр ашаа. Мүн доодо складай модо буулгагшад Георгий Любин, Георгий Воробьев гэгшэд долоон жэлэй даабарие үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Н. Тюрнев.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ СССР-эй Министрнүүдэй Советдтэ нүхэр Никита Сергеевич ХРУЩЕВТО

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

һон түрүүшынгээ үдэрнүүдһээ эхилэн шадамар һайн эмхидхэгшэд, ехэ хэрэгүүдые үүсхэгшэд байһанаа харуулаа.

Нютагуудай үйлэдбэриин управленинүүд мэргэжэлтэдэй дүүргэдэг үүргые, харюусалгые дээшэлүүлээ, агротехникые нэгэ янзаар хэрэглэдэг тааруугүй ябадалһаа, хүдөө ажахыда албан захиралта гаргалгаһаа арсаа, тиигээд газар тарялан, мал ажал эрхилэлгэдэ наукын туйлалтануудые, ажалай түрүү онол аргануудые эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлнэ. Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин ажал хэрэг абаһан продукциин шанар болон хэмжээгээр мүнөө сэгнэгдэдэг болохоһоо гадна, ажалай бүтээсэ, өөрынь үнэ, нэгэ хүдэлмэрилэгшын бүтээсэ гэхэ зэргын экономическа шухала үрэ дүнгүүдээр сэгнэгдэдэг боложо байна.

Хүдөө тосхонуудта ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри мүнөө жэлдэ горьтойгоор һайжараа. Партиин обкомууд болон крайкомуудһаа нютагай управленинүүдэй дэргэдэ байдаг паргоргнууд хүдөө ажахые саашадань хүгжөөн дэбжээхын түлөө тэмсэлые бодотоор жолоодогшод болоо. Тэдэнэр ажахынуудай үйлэдбэриин ябуулгануудтай нягта холбоотойгоор политическэ хүдэлмэри эрхилнэ. Партийна болон комсомолой эхин организацинуудай дүүргэдэг үүргэ, эдэбхи хэшээл дээшэлээ. Ороoһо тарянай түлөө, мяха, һү, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые бүри элбэгээр абахын түлөө тэмсэлэй шиидхэхы участогуудта коммунистнууд болон комсомолшууд заабол ажалладаг байна.

Ороoһо тарянай түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ Волгоградска областиин Волгоградска нютагай үйлэдбэриин управлениин ажахынууд түсгаар шалгаран гараа. Тэдэнэр 42,6 миллион пүүд ороoһо тарья гүрэндэ тушаагаа, тиихэдэ 1953 ондо бүхы область оройдоол 26,9 миллион пүүд тарья тушааһан юм.

Оренбургын областиин Оренбургын үйлэдбэриин управлениин полинуудай ажалшад социалис уялгануудые дүүргэлгэдэ эрхим туһа нэмэри оруулаа. Тэдэнэр 37,3 миллион пүүд ороoһо тарья Эхэ орондоо худалдаа. Энэнь 1952 ондо бүхы областиин тушааһанда орходоо 6,4 миллион пүүдээр ехэ юм, Саратовай областиин Пугачевско үйлэдбэриин управлениин ажахынууд 35,8 миллион пүүд гү, али түсэбтэ даалгабаридаа орходоо 1,6 дахин ехэ ороoһо тарья гүрэндэ худалдаа. Ростовой областиин Зимовниковско управлениин тарьяашад 26,9 миллион пүүд — түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 2,4 дахин ехэ ороoһо тарья бэлэдхэһэн байна.

Ростовой областиин орон доторoo мэдээжэ болоһон «Гигант» совхозой тарьяашад ажалай шэнэ илалта туйлаа. Энэ коллективэй амжалтануудые Никита Сергеевич Хрущев КПСС-эй XXII съезд дээрэ үндэрөөр сэгнэһэн байгаа. Нэгэ центнер ороoһо тарья ургуулан абахын тулада 1960 ондо эндэ 38 минута саг гаргашалагдаһан, тэрэнэй өөрынь үнэ 1 түхэриг 53 мүнгэтэ болоһон байгаа. Ажалайнгаа үндэрөөр сэгнэгдэһэнээр зоригжоһон «Гигант» совхозой хүдэлмэрилэгшэд мүнөө жэлдэ центнер ороoһо тарья ургуулан абахын тулада хүсэ гаргашалгые 22 минута хүрэтэр бага болгоо, ороoһото ургамалай центнерэйнь өөрынь үные 1 түхэриг 27 мүнгэн хүрэтэр, намарай шэниисын — 1 түхэриг 10 мүнгэ хүрэтэр хямдаруулаа. 21 мянган гектар тарилгын га бүриһөө 34,9 центнер ороoһон хуряагдажа абтаһан байна. 9,7 мянган гектар талмай дээрэ таригдаһан «Безостая-1» гэжэ шэниисын гектар бүриһөө 43,8 центнер ургаса абтаа. «Гигант» совхоз 3 миллион үлүүтэй пүүд тарья гүрэндэ худалдаа.

Краснодарай хизаарай Тимашевскэ үйлэдбэриин управлениин «Кубанец» гэжэ совхоз ороoһото тарянай эрхим һайн ургаса абаа. 3300 гектар тарилгын га бүриһөө 39,1 центнер, тэрэ тоодо 1230 гектар намарай шэниисын гектар бүриһөө — 41,9 центнер ургаса абаһан байна. Энэ хизаарай Армавирска үйлэдбэриин управлениин «Кубань» гэжэ совхоз 5600 гектар тарилгын гектар бүриһөө 32,8 центнер, тэрэ тоодо 2665 гектар намарай шэниисын гектар бүриһөө 40,4 центнер ороoһо тарья, Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин «Победа» колхоз 1184 гектар намарай шэниисын гектар бүриһөө 39 центнер ороoһо сохижо абаһан байна.

Курска областиин Калиновка тосхоной колхоздо 2073 гектар тарилгын га бүриһөө 24,1 центнер, тэрэ тоодо Калиновска үйлэдбэриин участогай 56 гектар талмай дээрэһээ га бүриһөөнь 35 центнер ороoһо тарян абтаа. Калиновкада бусад тарилгануудай һайн ургаса абтаа. Силостэ хэрэглэгдэхын тулада 700 гектар талмай дээрэ таригдаһан кукурузын гектар бүриһөө 528 центнер эшэ набша, 300 гектар талмайн га бүриһөө 304 центнер саахарай свёкло абтаа. Башкириин АССР-эй Туймазинска үйлэдбэриин управлениин «Октябрь» колхоз 3315 гектар тарилгын га бүриһөө 21,1 центнер ороoһо тарья, тэрэ тоодо намарай хара тарянай 1 мянган гектар тарилгын га бүриһөө — 26,2 центнер, 1370 гектар хабарай шэниисын гектар бүриһөө 21,7 центнер, 190 гектар горохой га бүриһөө — 21 центнер ороoһон хуряагдажа абтаа. Тамбовой областиин Мичуринска үйлэдбэриин управлениин Коминтерныш нэрэмжэтэ колхоз 2625 гектар ороoһото тарянай га бүриһөө 20,4 центнер ургаса хуряажа абаа.

Курганай областиин «Заветы Ленина» колхоз, тэндэ колхозой мэдээжэ эрдэмтэ Т. С. Мальцев хүдэлдэг, 5,8 мянган гектар ороoһото тарянай гектар бүриһөө 19,4 центнер, тиихэдэ 850 гектар горохой га бүриһөө 21,9 центнер ургаса хуряажа абаа. Оренбургын областиин Ленинэй нэрэмжэтэ совхоз 19,6 мянган гектар тарилгын га бүриһөө 17,3 центнер ороoһо тарья ургуулжа абаа. Буряадай АССР-эй «Коммунизм» колхоз 3803 гектар тарилгаһаа га бүриин 18,3 центнер ороoһо тарья абаһан байна.

Мүнөө жэлдэ хаа хаанагүй горохой һайн ургаса абтаа. Воронежой областиин колхоз, совхозууд 93 мянган гектар талмай дээрэһээ га бүриин 18,9 центнер горох суглуулжа абаһан байна. Мүн лэ энэ областиин Таловска үйлэдбэриин управлениин «Михайловский» гэжэ совхоз 1028 гектар горохой га бүриһөө 30,2 центнер, тиихэдэ 67 гектар талмайн га бүриһөө — 46 центнер ороoһо абаа. Волгоградска областьдо 12,4 мянган гектар талмай дээрэһээ дунда зэргээр гектар бүриин 19,8 центнер горох, тиихэдэ «Бузулукский» гэжэ совхоздо 100 гектар талмай дээрэһээ га бүриин 42,6 центнер горохой ороoһон абтаһан байха юм.

Татарай АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд 312 мянган гектар горохой га бүриһөө 14,7 центнер ургаса хуряажа, 11 миллион шахуу пүүд энэ үнэтэ бобово ургамалые гүрэндэ худалдаа. Тамбовой областьдо га бүриһөө дунда зэргээр 18,8 центнер; Пензенскэ областьдо—18,6 центнер; Липецкэ областьдо — 17,7 центнер горохой ургаса хуряагдаа. Тиихэдэ «Петровский» гэжэ совхоздонь 320 гектар талмайн га бүриһөө 42,1 центнер, гушан гектар талмайн га бүриһөө 52,5 центнер горох хуряагдажа абтаа.

РСФСР-эй олон колхоз, совхозууд кукуруза һайнаар ургуулаа. Кабардино-Балкариин АССР-эй Лескенскэ районой Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхознигууд урда жэлнүүдэйхи шэнгээр ороноо баясуулһан байна. Тэдэнэр 1000 гектар талмай дээрэһээ га бүриин 56,4 центнер кукурузын ороoһо абаа. Ажахы энэ кукурузын эрхим гибридэнэ болон һайн сортын 250 мянган пүүд үрэһэ гүрэндэ худалдаа. Кабардино-Балкариин «Красная нива», «Красный Кавказ» гэжэ, Чапаевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельнүүдэй колхознигууд, мүн бусад ажахынууд ехэ талмайнуудай га бүриһөөнь 50, дээшэшье центнер кукурузын ороoһо хуряажа абаһан байна.

Хойто-Осетиин АССР-эй «Хумалаг» колхозой звеньевой, Социалис Ажалай Герой Х. А. Албегов 90 гектар талмайн га бүриһөө 115 центнер кукурузын ороoһо ургуулаа.

Кубаниин орон доторoo мэдээжэ болоһон кукурузашан, Социалис Ажалай Герой В. Я. Первицкиин звено 486 гектар талмайн га бүриһөө 54 центнер кукурузын ороoһо хуряажа абаһан байна. Кукурузын центнер ороoһо абахын тулада хүсэ гаргашалга 8,5 минута, тиихэдэ өөрынь үнэ 58 мүнгэтэ болоһон байна.

Энэ жэлэй ургаса хуряалга ямар онсо илгаатай байгааб гэхэдэ, ажалай түрүү онол аргануд хэрэглэгдээ, техникэ эрхим һайнаар ашаглагдаа. Россин Федерациин полинууд дээрэ тарья хададаг 15 мянган агрегат түргэнөөр ябуулагдажа хүдэлөө. Тарья баал болгон хадахын тулада 40 мянган самоходно комбайн, 30 мянга шахуу хоёр-хоёроор, гурба-гурбаар холбогдоһон жаткануд хэрэглэгдээ. Энэ хадаа комбайнууд болон жаткануудай бүтээсые дээшэлүүлжэ, олон тоото тракторнуудые сүлөө гарган, ондоо хүдэлмэридэ хэрэглэхэ арга олгоо.

Ставрополиин хизаарай «Темижбекский» гэжэ совхозой коллектив эмхи ехэтэй байлгаар, техникые шадамараар хэрэглэлгээр үльгэр жэшээ харуулаа. Энэ коллектив хоёр суудхын турша соо 9118 гектар талмай дээрэхи тарьяае хадажа баал болгоод, тэрэниие табан хүдэлмэриин үдэрэй турша соо сохижо дүүргэһэн байна.

Олон комбайнернууд, жаткануудай машинистнууд, трактористнууд, жолоошод, бусад мэргэжэлэй хүдэлмэрилэгшэд ургаса хуряалгын үедэ ажалай баатаршалгын жэшээ харуулаа. Волгоградай «Ударник» гэжэ совхозой комбайнер, Социалис Ажалай Герой И. С. Жданкин хоёр комбайнаар 1005 гектар ороoһото тарья хадаа, 20 мянга гаран центнер тарья сохёо. Оренбургын областиин Мичуринай нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Социалис Ажалай Герой Г. Д. Головченко Владимир, Анатолий гэжэ хүбүүдтээ хамта гурбан комбайнаар гурба мянга шахуу гектар ороoһото тарья хуряагаа.

Элеваторнууд болон бэлэдхэлэй пунктнуудта тарья зөөхэдөө автомашинануудай жолоошод шөн зоригтойгоор ажаллаа. Куйбышевска областиин автотрестын жолоошон П. Д. Тепляков хоёр тэргэтэй, ЗИЛ-157 гэжэ автомобиляар 3 мянга гаран тонно ороoһо зөөжэ тарья тушаажа абадаг пунктнуудта абаашаһан байна.

Городуудай, хүдэлмэришэнэй посёлогуудай ажалшад, һургуулинуудай, техникумүүдэй, дээдэ һургуулинуудай һурагшад ургаса хуряалгадань хүдөө ажахыда ехэ туһаламжа үзүүлээ. Элеваторнуудай, тарья тушаажа абадаг пунктнуудай, түмэр болон уһан замай транспортын хүдэлмэришэд ороoһо тарья бэлэдхэлгын үедэ оролдосотой шангаар ажаллаа.

«Тарьяашан нэрээ хүндэлэгты!» гэжэ Украинын звеньевой Н. Г. Загладын хандаһан дүлэтэмэ уряа Россин тарьяашадай һанал бодолые эзэлжэ, ехээр һайшаагдаа. Хэдэн олон мянган колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд тарья хуряалгын халуун үдэрнүүдтэ ургасын хуби заяан тухай гүнзэгы ехэ оролдолго гаргажа, үндэр уялгаяа, тарьяашанай нэрэ хүндые ойлгодог байһанаа бодотоор харуулаа, социалис хүдөө ажахын бүхы арга боломжонуудые шадамараар хэрэглээ.

Хэрбээ бүхы колхоз, совхозуудай, илангаяа Алтайн, Красноярска хизаарнуудай, Новосибирскэ, Омск, Челябинска областьнуудай ажахынуудай гүрэндэ тарья худалдаха түсэбүүд болон уялгануудаа дүүргэһэн байгаа һаань, ороной ороoһо тарьянай нөөсые элбэгжүүлгэдэ Россин Федерациин тарьяашадай оруулһан туһа нэмэри бүри ехэ байха һэн. Мүнөө жэлдэ Сибириин хэдэ хэдэн районуудта сагай уларилай тааралжагүй байһан, тэрэшэлэн колхоз, совхозуудые партийна болон советскэ организацинуудай зүгһөө хүтэлбэрилгэдэ дутуунуудай бии байһан дээрэһээ ороoһо тарья ургуулан абажа, гүрэндэ худалдалга нёдондонойхиһоо бага байна.

Гэршүүхэ бэлэдхэхэ түсэбые республика дутуугаар дүүргэв.

Ороoһо тарья элбэгээр ургуулан абажа, ехээр худалдахатаяа хамта, хүдөө ажахын хүдэлмэришэд ниитынгээ мал ажалда тэжээл бүри элбэгээр бэлдэдэг болохын түлөө оролдосотойгоор тэмсээ. Энэ жэл хадаа буурсагтай кукуруза, малай тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ саахарай свёкло, горох, тэжээлэй бобы ургуулан абаха түрүү аргануудые хүнүүдэй шудалха жэл болоһон байна. Хүдөө ажахын хүдэлмэришэд хадаа тэжээлдэ хэрэглэхэдэ хэр һайн байһыень хараада абан ургамалнуудые шэлэжэ таридаг, гаргашалагдаһан хүсэ хараада абахада тарьянай газарай гектар бүридэ ямар нэгэн ургамал хэды шэнээн тэжээлэй единицэ үгэдэг байһые тодорхойлон тоолодог болоо.

Москвагай областиин «Заокский» гэжэ совхозой механизаторнууд И. С. Жирнов, И. И. Терехов, В. С. Илюшин, М. С. Степанов гэгшэд энэ хэрэгтэ үнэтэ үүсхэл гаргаһан байна. Хүсэ болон зөөри эгээн лэ багаар гаргашалаад, тарилгын гектар бүриһөө зургаан мянгаһаа үсөөн бэшэ тэжээлэй единицэ абахын түлөө социалис мүрысөө тэдэнэр үүсхэһэн байгаа. Тэдэнэр оролдосотой һайнаар ажаллажа, үгэһэн найдуулгаяа нэрэтэй солотойгоор харюулаа. Орловско областиин «Красное знамя» гэжэ колхозой звеньевой Социалис Ажалай Герой П. Е. Сапунов 67 гектар талмай дээрэһээ га бүриһөөнь 1264 центнер кукурузын буурсагтай эшэ набша хуряажа, гайхамшагта үрэ дүн туйлаа.

Республикын олонхи районуудта шэнэ ургамал болгошо саахарай свёкло таарамжатай һайн байһанаа харуулжа, малай тэжээл дотор эзэлхэ ёһотойл һууряа эзэлдэг болоо. Свердловско областиин Кировэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын свеклошон С. Н. Табан 18 гектар талмайн га бүриһөө 689 центнер саахарай свёкло ургуулжа абаа. Шатын областиин «Родина» гэжэ колхозой звеньевой Е. И. Бессонова арбан гектар талмайн га бүриһөө 482 центнер свёкло абаа.

Кубаниин научно-шэнжэлэлгын институдай механизатор Социалис Ажалай Герой В. А. Светличнын звено бар хүсэ хэрэглэнгүйтөөр 150 гектар талмайн га бүриһөө 260 центнер саахарай свёкло малтажа абаа. Центнер свёкло ургуулан абахын тулада хүсэ гаргашалга 10,5 минута болоһон байха юм.

Тэжээлэй бобынууд кукуруза болон саахарай свёклоһоо дутуугүй шахуу ургамал болоно. Олон колхоз, совхозууд тэжээлэй бобын һайн ургаса хуряажа абаа. Тульска областиин «Новая жизнь» гэжэ колхоз 123 гектар талмай дээрэһээ га бүриин 25,4 центнер тэжээлэй бобын ороoһо хуряажа абаа. Рязанска областиин Ст[...] районой Ленинэй [...]тэ совхоз 30 гектар [...] дээрэһээ га бүриин 25 [...]бын ороoһо, 20 гектар та[...]рэһээ гектар бүриин [...] 420 центнер эшэ набша [...] абаһан байна.

Газар тарялан бүри [...]ноор эрхилхэ, газарые үрэ [...] ашаглаха, үндэр ургаса [...]тын үрэһөөр тарилга [...] бодото зорилгонуудые шии[...] колхоз, совхозуудта ман[...] ехэ туһаламжа үзүүлнэ. [...]гүүд Т. Д. Лысенко, П. П. [...]ненко, А. Л. Мазлумов, В. С. [...]войт болон бусад олон эрд[...]дөө ажахын наукада ехэ ту[...] оруулна. Мичуринай түрүү [...]до түшэглэн, советскэ сел[...]нүүд хүдөө ажахын ургам[...] гайхамшагта сортнуудые [...] тэдэнэй нилээд олонинь [...] шаалда хүргэнхэй.

Мяха, һү, хүдөө ажахын [...] продуктнуудые элбэгээр аба[...]дание гүрэндэ худалдаха [...] дүүргэхын түлөө республи[...]шад оролдосотойгоор тэм[...] оной октябриин 20-ной [...] 3,4 миллион тонно — [...] жэлэй энэ үедэ бэлэдхэгд[...] һанда орходоо 274 мянган [...] ехэ мяхан гүрэндэ худалд[...] худалдаха 1 миллион тонн[...] мээ гаха гү, али 14,6 милли[...] но болоһон байна. Үндэгэ [...] га 546 миллионоор, [...] мянган тонноор нэмээ.

Мүнөө үедэ колхоз, совхо[...] 1,3 миллион толгой эбэр[...] мал, 7,5 миллион гахай [...] байна. Ямар мал барихада [...]тай байһанда, эхэ малай [...] болгогдо түсгаар анхарал [...]лагдана. Энэ оной октябри[...] байдалаар үнеэдэй тоо [...] энэ үеынхитэй сасуулбал 1 [...] 33 мянган толгойгоор олон [...] Мал уянда байлгагдахала [...] үнеэд «Ёлочко», «Карусель» [...] мүн бусад түхэлэй түхеөр[...]дые хэрэглэн оньһон аргаар [...]даг болоо. Гансахан лэ мү[...] һү һаалиин фермэнүүдтэ [...]даг 6 мянга шахуу түхеэрэ[...] лалгада үттэһэн байна.

Мал ажалай продуктнуу[...]дан абалгын сэнгые дээшэ[...]дөө ажахын энэ шухала [...] саашадань хүгжөөхэ түхэй [...] правительствын, бүхы арад[...] ехэ анхарал оролдолго бо[...] хүдөөгэй ажалшад тооло[...] хэмжээн хадаа барилга хэх[...]нүүдые оньһожоруулха хэрэ[...] зөөри нэмэжэ һомолхо, ко[...]дай материальна урмашалг[...] дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриие [...] үргэдхэхэ, мал ажалай [...] өөрынь үные хямдаруулха [...]гоно.

Эдэ үдэрнүүдтэ хүдөө а[...] дэлмэрилэгшэд ехэ хэрэгтү[...] гэхэ тушаа һанал бодолоо [...]жа байна. Гүрэндэ мяха, [...]рай свёкло, наран сэсэг, [...]дуктнуудые худалдаха [...] амжалтатайгаар дүүргэхэ, [...] малай үбэлжэлгые эмхит[...] гаргаха хэрэгтэ хүдөөгэй [...] анхаралаа хандуулна. Ерэ[...] үндэр баян ургаса абаха [...]ри табиха зуураа, колхоз, [...] намарай шэниисэ, нэмэ[...] горитойгоор ургадхөө, [...] бүри ехээр хахалаа, хабар[...] һото ургамалнуудай үрэһ[...] гөө хүсэдөөр хангаа. Механи[...]дай мэргэжэл, ажахые эрх[...]рүү онол арга шудалха [...] колхознигууд, совхозууд[...] ришэд олоор хабаадана. [...] хозуудай хүдэлмэриин ду[...] гагдана. Тиихэдэ тэдэнэй [...]риин ажал ябуулга эконо[...]лаар шэнжэлэгдэнэ, газар [...] саашадань һайжаруулха, [...] талмайн хубаарилгые [...] һайжаруулха, ургаса [...] ургамалнуудые бүри [...] хэмжээнүүд абтана.

Гүрэндэ тарья худалдаа [...] амжалтатайгаар дүүргэгд[...] элидхэжэ байхадаа, Росси[...]циин колхоз, совхозуу[...]дэ, хүдөө ажахые хүг[...] үшөө олон дутуунууд бии [...]нэр һайнаар мэдэрибди. [...]кын хэдэ хэдэн районууд[...] тарилгын, илангаяа кукур[...] ургаса абтаа. Маха аба[...]ха даалгабаринуудаа оло[...] совхозууд дутамагаар дүү[...]лэзд олон колхоз, совхоз[...]бэриин хангалтагүйгөөр эд[...]дэг байһанаа уламжала[...] продукциин өөрынь үнэ [...] гүүр байһаар. Эдэ дутуу[...] суулха, колхоз, совхозуу[...]һан арга боломжонуудые [...] сэдөөр хэрэглэхын ту[...] ажахын хүдэлмэрилэгш[...] оролдолгые партийна, сов[...] нууд, үйлэдбэриин упра[...] хүдэлмэрилэгшэд залан [...]

КПСС-эй Программые [...] бэелүүлхын түлөө, хүн [...] хэтэ угай эрмэлзэлгые [...] коммунизм байгуулхын [...] даашье шэн зоригтойгоо[...] гэжэ Россин Федерации [...] эмгэтэй колхознигууд, [...] эрэгтэй, эмгэтэй хүдэ[...] дөө ажахын мэргэжэлт[...] үйлэдбэриин управлени[...] тийна, советскэ, профс[...] молой организацинуудай [...] тэгшэд, бүхы ажалша[...] Центральна Комитедэ, [...] нистрнүүдэй Советдэ, [...]геевич Хрущевые найду[...]

КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи БЮРО

РСФСР-эй МИНИСТ[...] СОВЕТ

ОКТЯБРИИН ДҮЛЭН СООГУУР...

Иван Дмитриевич Польшиковай гансахан шарайгаар, тэрэнэй хурса харасатай нюдөөр «юумэ үзэһэн, халуун шулуу долёоһон хүн» гэжэ тухайлхаар юм. Нюурынь нишэ тиишэнь һэтэ һиилэһэн гүнзэгы уршалаанууд далаад жэл соо ябаһан ябадалайнь түүхын гэршэ гэхээр...

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводто гушаад жэлдэ хүдэлмэрилөөд пенсидэ гараһан Иван Дмитриевич 1895 ондо Рязанска губерниин Крывское тосхондо түрэһэн хүн. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай гал дүлэнэй түлэг дундаа байхада, 1915 ондо нүхэр Польшиков сэрэгтэ абтажа, Балтийска флодой «Миклухо-Маклай» гэжэ миноносецто алба хэжэ эхилээ. Эгээл энэ үедэ, Октябрьска социалистическэ революциин урда тээ Балтиин далайн уһан сэрэгшэд большевигүүдэй талада орожо, революционно хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа ороо һэн.

Мүнөө Агууехэ Октябриин 45-дахи ойн һайндэрые тэмдэглэхээ байһан эдэ үдэрнүүдтэ нүхэр Польшиков түрэл заводойнгоо хүдэлмэришэдтэй, илангаяа залуушуул болон һурагшадтай уулзажа, 1917 ондо Петроградта Үбэлэй ордондо добтолоосоһон тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэнэ.

— Саг зуурын правительствын—ородой капиталистнуудай түлөөлэгшэдэй һүүлшынхеэ шэбээлээд байһан Үбэлэй ордониие добтолон абаха үедэ би «Аврора» крейсер Петроградай революционно комитет хоёрой хоорондо холбоо барисаа байгуулдаг матросуудай тоодо ябалсааб,— гэжэ нүхэр Польшиков хөөрэнэ.— Энэ үедэ крейсер «Аврора» Николаевска хүүргын дэргэдэ якоряа хаяад байгаа. Петроградай революционно комитедһээ захиралта абаад Нева мүрэнэй эрьедэ ябатарнай «Аврорын» Үбэлэй ордониие буудаха абяан зэдэлшоо һэн. Тэрэ гэһээр 45 жэл боложо. Петроград дээгүүр сууряатан зэдэлһэн тэрэ абяан мартагдадаггүй, ой ухаандаа үнөөхи зандань хадуужа ябадагби.

Уданшьегүй манай отрядта захиралта үгтэжэ, буугаа барин мянга түмэн солдат, матросууд Үбэлэй ордонгой үүдые сүмэ түрин ороо бэлэйбди. Айжа бахардашаһан юнкернүүд, эхэнэрэй батальонойхид эндэ тэндэһээ нэгэ хэды буудаһаар тэрьелээ.

Үбэлэй ордон соо шэбээлһэн саг зуурын правительствын түлөөлэгшэд арестовалагдаа һэн. Һүүлээрнь минии алба хэдэг отряд В. И. Ленинэй захиралта бэелүүлэн, Москва ерэжэ, хаанта засагай мэдэлдэ байһан һүүлшын юнкернүүдые үгы хэлсэһэн юм. Эдэ тулалдаануудта нилээд үсөөрһэн манай отряд Кронштадтаа бусажа ерээ һэн. 1919 оной хоёрдохи хахадта уһан сэрэгшэдэй шэнэ отряд бүридхэгдэжэ, Колчак болон семеновецуудые дарахые Сибирь эльгээгдэһэн байна. Тэдэнэй дунда бишье ябалсабаб. 1920 оной эхеэр Амурай флотилиин гол хүсэнтэй нэгэдээд байтарнай бидэнэр, уһан сэрэгшэдэй, урда фронтые командалагша нүхэр Блюхерэй үгэ хэлэһые баһал мартадаггүйб. Волочаевск шадар сагаан гвардейцүүдтэй болоһон шанга тулалдаанда илалта туйлажа гараа һэмди.

Хэды ехэ бэрхэшээлтэй саг байгааб. Эдеэ хоол, үмдэхэ хубсаһан, буу зэбсэг дуталдаха. Тиимэ бэрхэшээлтэй байбашье һаань, арадай засагай түлөө ами бэеэ хайрлангүй ябагдаһан байгаа. Дайсадые намнан дабшаһаар 1922 оной октябриин 25-да манай частиин сэрэгшэд Владивосток хото эзэлээ бэлэй.

Мүнөө эрхэ сүлөөгөө олоһон совет арадай Агууехэ Октябрьска революциин 45-дахи жэлэй ойе һайндэрлэхээ байхада, тэрэ сагайнгаа домогто ябадалые эзэлүүдгүй һанадагби. Арадай засагай түлөө тэмсэлдэ өөрынгоо хубитые оруулалсаһандаа омогорхон баясанаб. Гартаа буу барижа, сагаан гвардейцүүдһээ сүлөөлэлсэһэн энэ үргэн дэлгэр Сибирьтээ наһанайнгаа жаргалые эдлэн ажаһуунаб. Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводто гушаад жэлдэ хүдэлмэрилжэ, пенсидэ гараад байхадаа түрэл партиингаа XXII съездын баталан абаһан Программа соо хараалагдаһан асари ехэ зорилгонуудаар баясан омогорхоноб. Үндэр наһатай болоошье һаа, зол жаргалта коммунис ажабайдал үзэхэ дуран хүрэнэ. Тиимэ байдал бидэндэ өөрөө ерэхэгүй. Тэрэниие байгуулхын тула хүн бүхэн бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн, үнэн сэхээр ажаллаха хэрэгтэй. Энээн тушаа Украинын солото тарьяашан, Социалис Ажалай Герой Мария Григорьевна Заглада зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр бэшээ. Тэрэ бэшэгыень уншаад байхадаа зориг дээрээ зориг нэмэжэ, Эхэ һайхан орондоо коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ хамсыгаа шуужа ороходо хүсэл зориг түрэнэ.

Иван Дмитриевич Польшиков орденто заводой олон мянган хүдэлмэришэдэй дунда эгээл хүндэтэй, ажалайнгаа габьяагаар алдартай болоһон хүнүүдэй нэгэн юм. Тэрэ пенсидэ гарааб гээд һанаа амархан һуудаггүй. Сүлөөтэй сагтаа заводойнгоо цехүүдтэ ерэжэ, хүдэлмэришэдэйнгөө ажал хэрэгээр һонирходог, залуушуулые шадабари мэргэжэлдээ һургадаг байна.

Д. ДАРМАЕВ.

Зураг дээрэ: И. Д. Польшиков.
С. Балдуевай фото.

„Марс-1" гэжэ планетэнүүд хоорондын станциин ниидэлгэ тухай

«Марс-1» гэжэ планетэнүүд хоорондын станци Марс планетэ тээшэ ниидэлгээ үргэлжэлүүлһээр. Ноябриин 3-да планетэнүүд хоорондын станцитай хоёр дахин радио холбоо байгуулагдажа, станциин тус тус системэнүүдэй болон агрегадуудайнь хүдэлмэринь шалгагдажа, ниидэжэ ябаһан замайнь хэмжэлгэнүүд: газарһаа саашаа оошожо ябаһан замайнь түргэниие, станциие ажаглаһан булангайнь хэмжэлгэнүүд хэгдэбэ.

«Марс-1» гэжэ станциин замые хэмжэлгэ хэжэ үзэхэдэнь, тэрэ урид хараалагдаһан замһаа ехэ холодоогүй гэжэ элирбэ. Ноябриин 2-то Советскэ Союзай астрономическа обсерваторинууд «Марс-1» гэжэ планетэнүүд хоорондын станциин болон замбуулиншай ракетын һүниин тэнгэридэ ябахадань фотозурагыень буулгажа абаба. Тэрэ фотозурагууд дээрэнь эдэ юумэнүүд ехэ багынгаа талаар 14 болон 13 гэһэн хэмжээтэ одо мүшэдэй түхэлтэйгөөр ороһон байна.

Ноябриин 4-дэ 12 часта планетэнүүд хоорондын станци газарһаа 975 мянган километр холо ошоод, секундын 4 километр түргэнөөр саашаа ниидэжэ ябаба. Станци дотор 30 градус тухай дулаан байна, агаарай даралта ртутиин столбигой 850 миллиметр болоно, наранай элшэһээ хүсэ ородог батарейнүүдынь һайнаар хүдэлнэ.

Ноябриин 5-да Москвагай сагаар 12 часта планетэнүүд хоорондын станци газарһаа 1.321 мянган километр холо ошоод ябаха.

КПСС-эй ЦК-да болоһон уулзалга

Ноябриин 4-дэ КПСС-эй ЦК-да нүхэд Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косыгин нүхэр В. Гомулкатай уулзалга хэбэ.

Энэ уулзалгын үедэ алиншье таладань хабаатай шухала шухала асуудалнуудаар һанамжануудаа зүбшэбэ.

Энэ уулзалгань хани халуунаар, бүхы хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар нэгэн адли һаналтай байһан оршон байдалда үнгэргэгдэбэ.

**

Ноябриин 4-дэ Польшын хүдэлмэришэдэй Нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь В. Гомулка Москваһаа Эхэ орондоо бусаа.

Н. Г. Загладын бэшэг зүбшэн хэлсэнэбди

ЛАДЫН БЭШЭГ ЗОРИГЖУУЛНА

...н Сэлэнгын аймагай ...ой сомоной XX парт... нэрэмжэтэ колхоздо ...торнуудай, колхозой ...рилэгшэдэй болон бу...бхитэдэй, мүн багша...эмшэдэй хамтын суг...ложо, Надежда Григо... Загладын бэшэгые зүб...сэбэд. Үгэ хэлэһэн нү...хозойнгоо туйлаһан ам...уудые баяр баясхалан...тэмдэглэхэ зуураа, эл...тагдалнуудые гаргадаг, ...ажалые гэдэргэ тата...ойрогуудые шангаар ...лһэн байна.

...олхоз 9 һарынгаа түсэ...рэндэ мяха худалдал...5 процент, һү—104 про...үүргээ. Тиихэдэ энэ жэ...асаһаа гүрэндөө 8500 ...оороһо худалдаха тү...байгаад, 13625 центнер ...а. Таряа хуряалгын, ...бэлэдхэлэй үедэ бүхы ...агорнууд, колхозни...имээр ажаллаһан бай...ээлхэдэ, комбайнер... Дугаржап Жимбиев, ... Будадоржиев гэгшэд ...0 гектар таряа хада...а юм. Эрхим тракто... Хубисхал Васильев, ...р Буянтуев, Доржо ...в болон бусад эрхим ...йгээр хүдэлжэ, үдэр ...гөө даабарие 110—...цент хүрэтэр дүүргэжэ

...й хамта колхозой ...шье һайн дүнгүүдые харуулна. Түрүү хонишод Доржо Сампилов, Лхамжап Нохошкуев гэгшэд нооһо хайшалха, гүрэндэ хониной мяха худалдаха түсэбөө дүүргээд, эхэ хонидоо искусственна аргаар бултыень үрэжүүлһэн байна. Эрхим һаалишад Янжима Лумбунова, Дарисуу Будаева, Ханда Цыденова болон бусадшье үнеэн бүриһөө элбэг һү һаажа, колхоз соогоо түрүүлнэ.

Колхозойнгоо эдэ амжалтануудые, түрүү колхознигуудайнгаа туйлаһан дүнгүүдые правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Хайдапов дурдан элидхэхэдээ, бии байһан дутагдалнуудаа, саашанхи зорилгонуудаа суглаһан нүхэдтөө дуулгажа, Н. Г. Загладын жэшээгээр ажалаа һайжаруулха хэмжээнүүдые абахые уряалба.

Суглаанда хабаадагшад 69 наһатайдаа зориг ехэтэйгээр ажаллажа ябаһан Н. Г. Загладын бэшэгые эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсээд, колхозойнгоо хэрэгтэ эзэн ёһоор хандажа, машина техникээ ашагтайгаар хэрэглэжэ, саашадаа ехэ дүнгүүдые туйлаха гэһэн уялга абажа, зорилгонуудые хараалбад. Мүн хүтэлбэрилэгшэд, эдэбхитэн бүхэн хамтын хэрэг, зөөрие тон наринаар сахижа ябаха, хойрог нүхэдые, архинша залихайшуулые ходо шобто шүүмжэлжэ ябахаар шиидэбэд.

С. Биликтуев.

Улаан-Үдын хилээмэ баридаг 1-дэхи заводто ажал хүдэлмэридөө шалгардаг, коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө тэмсэдэг нүхэдүүд үдэрһөө үдэртэ олошорно. Тэдэнэй нэгэн Нина Собашникова болоно. Нүхэр Собашникова хилээмэ болгодог мэргэжэлтэй хүн. Дааһан хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандахаһаа гадна, үдэр бүриингөө даабарие ходо 110 процент дүүргэдэг юм. Мүнөө энэ эхэнэр коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байдаг. Зураг дээрэ: Нина Собашникова. Н. САФРОНОВОЙ фото.

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЫН ТҮЛӨӨ

Виктор Михайлович Микнявичус гэгшын хүтэлбэрилдэг модошо дархашуулай бригадэ Агуухэ Октябриин хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсохо зуураа, коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэлсэхын тула дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялга абаһан юм. Татарский ключ гэжэ барилга-хабсаралгын управлениин Элхиин барилгын участогай тус бригада мүрысөөндэ оролсоһон түрүүшын үдэрһөө бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа эхилээ һэн.

Бригадын гэшүүн бүхэн үдэрэйнгөө даабарие 130 процент дүүргэхэ ёһотой гэжэ тэдэнэй абаһан уялга соо бэшээтэй. Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэхөөр лэ ажаллана.

Мүнөө бригадын гэшүүд хүдэлмэриин сагай минута бүхэнине ашагтайгаар хэрэглэхые, үйлэдбэриин процессүүдые хойно хойноһоонь зүбөөр бүтээхые оролдодог. Мүн хүдэлмэришэд ажалладаг газараа ариг сэбэрээр байлгадаг болоо.

Барилгын материалнуудые гамтайгаар, эзэн ёһоор гаргашалхын тула тэмсэл ябуулагдана. Жэлэй дүрбэдэхи кварталай туршада 100 түхэригэй зрьбалалта хэхэ уялгатай. Тус бригадынхид барилгын ехэ материал алмажа шадаа.

— Гэрэй палаахада хэрэглэгдэхэ, мүн ондоошье хабтагай модоной эндэ тэндэ миин хэбтэжэ байхые урдань обёордогшьегүй байгаабди,— гэжэ бригадир Виктор Михайлович хөөрэнэ. Мүнөө тиимэ ушар дайралдахаа болинхой. Мүн гэр барихын тула бодхоогдоһон тусхай түхеэрэлгэ задалхадаа, болгоомжотойгоор ажалланабди, һайн модыень дахин хэрэглэнэбди.

Барилгын материал алмаха гэһэн тэдэнэй үүсхэлынь ондоо бригадануудта үргэнөөр дэмжэгдээ.

Мүнөө бригадын гэшүүн бүхэн хэдэн мэргэжэлтэй болохые оролдон, шулуушанай мэргэжэл шудалаа. Мүн тэдэнэр тус бүридөө хэдэн газетэ захижа, элдэб һонин шэнэ юумые саг дарыдань уншадаг болоо. Гадна тус бригадынхид участогайнгаа ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана, гэр бүлэдөө, ажаһуудалдаа коммунизм байгуулагшын моральна ёһо гуримые сахихые оролдоно.

Н. Кучумов.

Түрүүшын саһан сошордуулхагүй

...үүр бодоходо уула ха..., үргэн ехэ тала дай...уу дүн сагаан саһаар ...жа, орон нютаг үбэ... түхэлдэ ороод байба. ...ол үбэлэймнай ольбо... оробо гээшэ гү,—гэжэ ...Цыдыпов бригадынгаа ... Бизья Дугаровта хэ...

...ран соомнай дулаан ...а юм даа, хүрөө гээ...эрхэһөөнь айха юу ...үбһэ, зелёнко ехэ, бай...ан, хонид тарган ха ...э нүгөөдэнь хүхюу ...хонидоо хорёоһоонь

...мэл даа. Урдань үб...ол багатай байхадаа, ...болотор саһа бү оро...ан байһай гэжэ заль...бэлэйбди,—гээд, Сан...ыпович зүбшөөнэ.

...шье эдэ хонишодто ...ига хүйтэн, үбдэг ту...эгы саһаншье айм...бшэ. Юуб гэхэдэ, энэ ...Нухар-Шэбэрэй «Эр...хозой табадахи отде...онишодой бригада...амта Сандак Цыды...адаг бригадынхидшье ...осоондо орожо, саб...ряалангай тусхай га...а абаад, хонидтоо ...ө хүсөөр үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхээ.

Нүхэр Цыдыпов 14 жэл шахуу трактористаар хүдэлөөд, урзанда һайн дураараа өөрынгөө хани нүхэр Елизавета Аюшееватай 650 эхэ хонидые даажа абаад, ажаллажа эхилээ һэн.

— Байгша ондо үбһэ ногооной ургаса элбэг баян байжа, өөһэдөө 500 шахуу центнер һайн шанартай үбһэ сабшажа бэлдээбди. Мүн 200 гаран центнер зелёнко, тэды шэнээн һолоомо һурилэнхэйбди. Юрэдөөл хони, хурьгадтамнай хүрөөд, үлэхэ тэжээл бии,—гэжэ Сандак хонишон хөөрэнэ.

Тэрэшэлэн хонишод намар эртэ өөһэдөө хашаа хорёо, дал байраяа дарагар болотор заһажа, дулаалаа. Эхэ хонидынь булта искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнхэй. Түл һайнаар абахаар бэлэн.

Тиихэдэ эндэхи бэрхэ хонишод: Даша-Цырен Базаров, Даша-Цырен Доржиев, Даша-Доржо Цыдендоржиев болон бусадай даадаг бригаданууд үбһэ, зелёнко, һолоомо элбэг ехээр хуряажа абаад, үбэлжэлгэдөө түгэс бэлэн боложо, Агуухэ Октябриин һайндэрые ажалай амжалтаар угтажа байна.

Д. Лопилов.

Түрүүшүүлдэ—Улаан туг

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон профсоюзай областной Соведэй Президиум промышленна предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 1962 оной 3-дахи кварталай дүн гаргаба.

3-дахи кварталай туршада һайнаар ажаллаһан Улаан-Үдын трикотаж нэхэлгын фабрика энэ мүрысөөндэ илажа гараа. Иигэжэ тус фабрика (директорынь нүхэр Буркин, профкомой түрүүлэгшэ нүхэр Подосенов) республикын Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугые нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар абаба.

Еловско леспромхозой коллектив (директорынь нүхэр Гунько, профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ Постнов) хоёрдохи мүнгэн шанда хүртэбэ.

Улаан-Үдын хилээмэнэй 1-дэхи заводто (директорынь нүхэр Новолоцкая, профсоюзай завкомой түрүүлэгшэ Ананина) гурбадахи мүнгэн шан барюулагдаа.

Өөрын ехэ зориг абьяастай

(ЗУРАГЛАЛ)

«Дмитрий Иванович кукурузынгаа талмай дээрэ наг шэбхэ гаргажа эхилэнхэй... Еһоорхон лэ ажалша хүн. Нэгэл эхилбэл, оролдоһоноо абажа һаладаг юм». Иимэ магтаал үгэнүүдые Чисаанын совхоз ерээд байхадаа дуулажа, ехэтэ бахархабаб. «Арбаад жэлэй саада тээ бүри гүлмэр залуухан хүбүүн МТС-тэ хүдэлжэ ябадаг юм һэн.... Шүдэгэр жаахан. Нюдэндөө хурса гэрэлтэйхэн. Тоһо, тооһондо хушагдаһан ялагар хара хубсаһатай... Мүнөө хатан кукурузын хани «хааниинь» болоод ябахадаа, ямар болоо хаб»,— гээд һанабаб. Теэд мухар талаан болоходоо, танил Дмитритэй абаһаар лэ уулзажа, һанаһан байһанаа һанан дурсан хөөрэлдэбэбди. Нюргаар үнөөхил багахан зандаа аад, нилээд хүдэржэһэн, хүри улаан хүрьһэлиг шарайтай болоһон байба. Залуугайхиһаа бүри дарүү, зүрхэлиг болож хубилһан янзатай. Мүнөө гэр бүлэтэй, олон үхибүүдтэй. Шэнэ гэршье барюулһан.

— Кукурузашан болоһоор үнинэй гээшэ гүт, Дмитрий Иванович?

— 1960 онһоол даа.

Улам саашань ухамайшалан хөөрэлдэнэбди.

— Юу хэлэхэб, түрүүшын жэл ехэл гайтай һэн даа. Кукурузын хэрэг бэе дээрээ даажа абаха гээшэ бэлэхэн бэшэ бэлэй. Уулзахын тула агрономые ходо хараашалжа ябахаш. Өөрөө өөртэеэ хөөрэлдэхэш. Заримдаа юумынгээ бүтэмжэгүй байхада, «тархяа шаахаш»... Зосоошни ходол нэгэ дутуу, бэлхитэйхэн ябаха,—гээд Дмитрий Иванович бодолгото болонгёор, уруугаа харан һагад хөөрэнэ.

— Юундэ?

— Еһоор мэргэжээгүйдөө, юумэ ёһоор мэдэхэгүй хадаа... Эгээл харатай юумэ юун байгааб гэхэдэ, тарилгын эхилхэ болотор талмай дээрэмнай наг шэбхэ гаргагдаагүй байгаа бшуу. Энэмнай тэжээлгүйгөөр мал таргалуулха гэһэнтэй тон адли бшуу... Теэд иимэрхүү али бүхы шалтагаан дээрэһээ боложо гектар бүхэнһөө оройдоо 50 центнер эшэ набша хуряагаа һэмди. Үлгэ һалгахан лэ ургаса гээшэ ааб даа,— гээд зугаална.

Теэд Дмитрий Иванович урмаа хухараагүй. Яахадаа иимэ һанаһанда хүрөөгүй бага ургаса хуряаһан тухайдаа аргагүй нарин нягтаар шүүжэ, бодожо үзөө бэлэй. Тиихэдээ газар зэмэтэй бэшэ, харин уһалуури, үтэгжүүлгэ, харууһалга гэхэ мэтэ дутуу хэгдээ гэжэ тодоруулаа һэн. Баһа гүнзэгыгөөр элдүүрилэгдэһэн намарай паар дээрэ тариха гэжэ ехээр хүсэһэн байгаа.

Энэ хүсэлынь нилээд ехэ оролдосын ашаар зарим тэды бэелүүлэгдээ һэн... Хабарай сүлөөгүй үдэрнүүд... Үртэһэ нойргүй һүнинүүд... Намар... 100 га дээрэ гектар бүриһөө 100 центнер эшэ набша хуряагдаба.

Иимэ эли бодо үрэ дүн туйлаад байхадань, нютагайхидынь нүхэр Грешиловтэ урда мэтэ этигэл ядахаяа болижо, харин хамсы шаман хүдэлжэ ябахыень харахадаа, урмашан баярладаг болоо һэн. Энэнь Дмитрий Ивановичта эгээл гүрүүшынь, юунһээшье һайн һайхан бэлэгынь байгаа бшуу. Зүгөөр «гектарһаа 100 центнер тон бага гээшэ» гэжэ тэрэ өөрөө сэдьхэдэг, зон нүхэдтөөшье сэхэ хэлэдэг байгаа. Тиигээд лэ тэрэ намартаа, үбэлдөө мэргэжэл эрдэмэе дээшэлүүлхын хойноһоо ехэ оролдоо һэн ха. Шэнэхэн байшан гэрэйнь баруун хойто углууда «тахиһан», хатаамал ногоон хатан «Кукуруза» журнал соо заагдаһан захяа заабаринууд толгой сооһоонь тоншье гарахаяа болёо һэн. «Хажуу тээшээ 30—35 сантиметр асатан һалбарһан, доошоо 60 сантиметр гүнзэгы руу шургаһан үндэһэтэй. Эшэнь 45 сантиметрһээ 9 метр хүрэтэр ургажа болохо... Иимэ адар томо бэетэй, амтан шанартай ургамал яагаад өөрөө өөдөө ургашахаб даа. Зэрлиг талын бутуула ногоон бэшэ ха юм даа. Тэнжэһэн бэеыень лэ зэргээр тэжээл үгэхэ ёһотой бшуу. Баһа таарамжатай сагтань таризжа үрдихэ, сэсэглэхэ үедэнь сээл ехэ унда үгэхэ хэрэгтэй» гэхэ мэтын бодол түрэжэ, тэрэнээ бодото дээрэнь яагаад одоол бэелүүлхэ арга хургаа бэдэржэ ороо һэн.

Участогшье—Дундадын гол. Нэмэри, наруули һайхан жалга газар. Эхин дээрээ элбэг баян булагтай. Зүгөөр хүрьһэниинь—улаан элһэн гэхээр... Наг шэбхэл зөөхэ, булагай уһа тарааха, тошон халяаха—иимэ янзын ажал түрүүшын ээлжээндэ хэжэ эхилээ һэн ха. Баһал амар бэлэн юумэ байбагүй... Хажуудаа үдэр бүриин туһалагшагүй, гансаараал шахуу 120 гектар дээрэ бүхэли хабартаа һахы һалаг һалирба. Тиин оролдосын лэ хүсөөр 911 тонно наг шэбхэ зөөһэн, 120 гектар дээрээ саһа тогтооһон, жэгдэ бэшээршье һаа, уһа урадхуулһан байгаа.

Тииһээр лэ тарилгын түлэг үе захалаа һэн ха. Борнойөөрөө дархалжа, культиваторай хойноһоо шаттагалжа ябуулба, «Стерлинг», «Хойто-Осетинэй» сортын үрэһөөр тариба.

— Эдэмнай оройн сортнууд... Манай Чисаана нютагай эрхэ байдалда «Буковинай» сорт һаа, ехэл таараха байгаа,—гээд Дмитрий Иванович үргэлжэлүүлнэ.

— Элдүүрилгэ ямараар хээ һэмта?

— Бусадһаа илгаатай, ондоо юумэ хээгүйбди... Ургамалай гарахаһаа урид, мүн бултайһан хойнонь борнойлоо һэмди.

— Квадрат хэды гектар газар дээрэтнай зүбөөр гараһан байгааб?

— Бүхы талмай дээрэмнай.

— Һүүлэй һүүлдэ ургаса хэды центнер хуряагдааб?

— Гектар бүхэнһөө энэ жэлдэ 186 центнер эшэ набша абтаа. Тэрэнээ бултыень шахуу полиингоо захада силосовалаабди. Бүри элбэг баян ургаса хуряагдаха юм аад, хура бороо хэтэрмэ ехээр орожо, һаад хээ гэжэ һанагшаб.

Тиихэдээ бүхы дээрээ 22320 центнер тэжээл хуряагдаа гээшэ. Энэ хадаа бүхы Худан Чисаанада үзэгдөөгүй баян ургаса болоно. Гэбэшье энэ туйлаһан амжалтаяа нүхэр Грешилов ехэдэ бододоггүй, харин «эхин алхам» гэжэ тоолодог.

Мүнөө үедэ Дмитрий Иванович нёдондонойхиһоо бүри үүсхэл ехэтэйгээр хүдэлжэ байнхай. 100 гектарайнь хахадһаа ехэнхи дээрэ намарай паар хахалагданхай. Хэрбээ нёдондо жэлдэ участок дээрэнь минеральна үтэгжүүлгэ оройдоошье оруулагдаагүй байгаа һаа, мүнөө 60 тонно суперфосфат болон аммиагай селитрэ бэлдэгдэнхэй. Мүн хоёр «МТЗ» трактор, нэгэндэнь—өөрөө, нүгөөдэнь—туһалагша Агван Бадмаев үдэр алгадгүй хүдэлжэ, наг шэбхэ зөөжэ байнхай. Баһа хоёр самосвал автомашинаар жолоошо нүхэд Дэлэг-Дамба Шойнжонов, Володя Цыбикдоржиев туһалнад.

Мүнөө үедэ нүхэр Грешиловэй кукурузын газар дээрэ 1000 һайса гаран тонно наг шэбхэ зөөгдэнхэй. Тиихэдээ үдэр бүри 100-гаад тонно шэбхэ поли дээрэ гаргагдана.

— Үгы, Дмитрий Иванович, таниие ниислэл Москва хото арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ ошохо болоо гэжэ дуулаа һэмнайб. Хэзээ мордохотнай гээшэб? — гээд ойлгонторгүй асуужархибаб.

— Оронои түрүү кукурузашадай дүй дүршэл намайе илангаяа һонирхуулна. Ошохол байхаб заатагүй. Зүгөөр ехэ хүйтэнэй эхилээгүйдэ, гэдхэн наг шэбхэ поли дээрэ хүрэхэ соонь зөөжэ үрдихэ һанаатайбди,—гээд нүхэр Грешилов харюусаа һэн. Иигэжэ хэлэхэдэнь, юундэшьеб ехээр баясаа бэлэйб.

Өөрынгөө урда бодото зорилго табижа, коммунизмын аша туһада иимэ ехэ абьяастайгаар оролдон ажаллажа, туйлаһанаараа һанаагаа амаржа тогтонгүй, улам эршэмтэйгээр хүдэлжэ ябаһандань, Дмитрий Ивановичтаа үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөөд мордоо бэлэйб.

Р. Цыбиков.
манай тусхай корр.

Чимит Цыдендамбаев

Марс хүлеэгыш, манай амаршалга

Одон далита хүбшэргээ
Октябрьда татагдаһан,
Ашата мэргэн Ленинэй
Аяар тиихэдэ этигэһэн,
Газарай соло дуудуулһан
Галта жаахан корабль!
Марс тээшэ шуумайһан
Манай Илалта — корабль!
Арад зоной найдабари
Алдарта Совет оронһоо
Хүсэеэ эршэдхэн дэгдэхыеш
Хүлеэжэл байһан юртэмсэ!
«Гарахал түрэхэл орондоо
Гараһан одон»— гэлсэнэл.
«Хэхэл уран хүнүүдээрээ
Хэгдэһэн корабль»—
гэлсэнэл.
Габьяа һүрөөр гайхамшаг
Газар бүмбэрсэгэй түлөөлэгшэ
Гоёхон шарайта Марсые
Гороо хэжэ амаршалхань.
Дохёо татан шэнхинэжэ,
Дорюун шадалаа харуулхань.
Зэрлиг бодосто Марс һаань,
Жэшээ болон гайхуулхань!
Сэсэн амитанта Марс һаань,
Сэдхэлынь хүдэлгэн
баясуулхань!
Манай бүмбэрсэгэй эрдэмтэдые
Мянган жэлдэ зобооһон,
Һанаа үнөөн болгоһон,
Унтаха нойргүй туляаһан,
Эдихэ хоолгүй ядааһан —
Алмаз хатуу таабаринууд
Аржылдажа тодорхонь!
Одото эрдэмэй амжалта
Олон шата дамжахань!
Агуу Совет Наука
Алтан үгэнүүдые бэшэхэеэ
Хүн түрэлтэнэй түүхын
Хүндэтэ хуудаһа һэхэбэл,
Гэгээн туяата эпохын
Гэршэнэрынь,
хүбүүдынь гээшэбди.
Агуу һайхан үедэ
Ажаһуугшад гээшэбди!
Малгайнуудаа абанхай
Магтаал шүлэгөө дабтажа,
Хүндэтэ нүхэдүүд, мүнөөдэр,
Хүл дээрээ зогсоел!
Илалтата түрэл оронойнгоо
Ирагуу жабхалан Гимнын
Шэнхинэхэжэ зэдэлхыень,
Сэдьхэлдээ жарган хадууя!

...лициин
...рые
...улан

ҮНЭН ЗҮРХЭНҺӨӨ

(ОЧЕРК)

...үүр сайбалзан дэгдэһэн ...ооһон бишыхан һэбшээндэ ...фальт, тротуар, гэр бай... дээгүүр шүүдэрлэн ...ухан тунгалаг ами үгэ... соогуурхи мододой ...обшанууд дээгүүр шүү...эг дуһалнууд мэлмэрэн, ...й халуун элшэдэ шараг...нгээ урдахана ялалзана. ...рэй эхин үзэгдэбэ.

...гүүр Вячеслав Кологри...һаа эртэ бодоо. Юундэ...инь доһолонги. Түрэл ...үйлсөөр алхалан ябаха... хүдөө ажахын институд... ушар толгойдонь ходо ...байна. «Эх, Стася, Ста...даа дуугараадхина. Ха...ламажа байһан наһа... гансаараа дуугаржа ...милициин хубсаһатай хү...эар шэртэн хараха зүү...һүнигүй хүл дээрээ, хүн... даа, дуугараашьегүй...» гэжэ дороо гүбэд гэ...

... Станислав П. зэмэгүй ...маршье үндэһэгүй. Энэ ...өөшье һайса мэдэнэт. ...эгдэһэн бүхы барим...ндэ ямаршье туһа хүр...өлгэеэ дүүргэгты,— ...дорожно райгүйсэдко...һагай уголовно мүр...ник капитан Шершнев ...залана.

...най сэбэр сэхэ бай...эһэ этигэнэб, нүхэр ... хэрэг үшөө дахин ...ем зүбшөөгыт?—гээд ...ивов хандана. Хүнэйл ...би заянанай түлөө энэ ...й һанаата боложо бай...шье мэдэнэ. Барим... гэтэр заатал һаа хэ... гэһэншэг хуурмаг сэдьхэлдэ Кологривов дашуурна бэшэ. Кологривовһаа ондоо хүн һаа, Станислав П. гэгшын хулгай хэһэн тухай хэрэгэй мүрдэлгые үшөө үсэгэлдэр дүүргээд лэ, сүүдтэ эльгээжэрхихэ байгаа. Нээрээшье тэрэ хэрэг хүсэндөө ороһон, гэршэлһэн баримтануудшье яашье арсахын аргагүй. Зүгөөр гэмнүүлэгшэ мүрдэлгэ хэхэдэ эрид арсаһан байгаа.

— Зай, лейтенант, үшөө нэгэ үдэр шамда үгэхэм, энээнһээ удаан болгожо таарахагүй, мүрдэлгын болзорые эбдэхэ хуули байхагүй.

— Һайн даа, нүхэр капитан,— гэжэ Кологривов баяртайгаар харюусаба.

— Энэ танда туһа хүргэһэн хэрэг бэшэ,—гээд капитан лейтенантын үгэ таһа дүүрэн,— хүнэй хуби заяанай, тэрэнэй нэрэ алдарай асуудалай шиидхэгдэжэ байһан туладань милициин хүдэлмэрилэгшэ алдуу хэхэгүйн түлөө бүхы арга шадалаа гаргаха ёһотой. Алдуу хэжэ яашье болохогүй. Ябахадатнай болохо.

***

Хэдэн үдэрэй урда тээ хүдөө ажахын институдай хамтын байрада хулгай болоһон байгаа. Басагадай комнатоо һула орхёод гараһан һамбаандань, тэдэнэй стол дээрэ байһан мүнгэн, сарбуугай часы үгы болошоо һэн. Энэ шоро муута үглөөгүүр коридор соо Стаситай дайралдаа һэмди гээд тэдэ басагад хөөрэһэн. Тэдэнэй һанаһаар эндэ Стасиһаа эртэ хэншье бододоггүй байгаа хаш. Тиигээдшье тэрэ үглөөгүүр Станислав эгэшэдээ (баһа студентка) ошоһон, хэдэн үдэрэй урда 20 түхэриг тэрэнһээ уриһаар абаһан аад, абаашажа үгэһэн байгаа.

Уданшьегүй Станиславые милициин лейтенант Вячеслав Кологривов уриба. Хулгай хэбэ гү гэһэн һэжэг түрүүлээд, бузар юумэндэ ороод байхадаа, Станислав ухаа мэдээ алдажа, һураһан асуудалдань айһандаа тэбдэжэ, хэлэһэн юумымни дууһан ойлгоногүй аа гү гэжэ яаруу, худхаляа харюунуудые үгэнэ. Теэд офицер тон һонороор, ойлгосотой асуудалнуудые хашалгүйгөөр, түни зохидоор һурана. Тииһээршье Станислав бэеэ барижа, мүн бодомжотойгоор харюусадаг болоно.

Гэмтэ ябадалтадһаа совет олониитын болон гүрэнэй байгуулалтые, социалис зөөрие, хүнүүдые, эрхэтэдэй бүрин эрхые болон социалис гурим журамые хамгаалжа байхадаа, намда даалгагдаһан бүхы уялгануудые хүсэ шадалаа гамнангүй, шухала сагай болоо һаа, ами бэеэ хайрлангүй, үнэн сэхээр дүүргэхэб.

Милициин тангаригай текстһээ.

— Гутал абаха гэжэл стипендиһээ мүнгэ нөөсэлдэг, хадагалдаг байгааб.

— Мүнгэтэй байһан аад, юундэ эгэшэһээ уриһаар абаабта?

— Нөөсынтөөл ойро хүрэхэгүй гэжэ бодоо һэм. Эгэшэмни туһаламжа хэнһээшье абадаггүй. Мүнгыень һөөргэнь бусааха гэжэ бодоо һэм.

Нэгэ хэды болоод байхада энэ кабинет соо Станиславай эгэшэ ерэбэ. Табан үхибүүтэй эхэдэ али зэргэ хүндэ хүшэр байдаг байһан тухай тэрэ басаган нёлбоһоо дуһаан мүрдэгшэдэ хөөрэнэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ эсэгэнь фронт дээрэ наһа бараһан юм. Станиславшье бэшэл ахануудтаал адли хара багаһаа колхоздоо ажал хэжэ эхилээ һэн. Ямаршье хүдэлмэри хэдэг байгаа. Хоёр жэлэй саада тээ комсомолой путёвкоор мал ажалда эльгээгдэжэ, хонишон болоо һэн. Һураха хүсэлэнтэй байжа, дунда һургуули дүүргээ. Одоолшье институтда абтажа, һуража байна.

— Гансахан стипенди дээрэ бидэ хоёрто һураха гээшэ тон хүндэл даа. Зүгөөр, Стася, хэзээшье, заяандаашье..., та дуулахагүйт!— һүгшан алдаад, сонхо тээшэ эрьелдэн харашана. Кологривов стакан соо уһа хээд, тэрээндэ үгэнэ.

— Сүлдэрэгты, танай дүү хүбүүн үнэн сэхэ хүн гэжэ этигэнэбди.

— Та мүнгынь... Хулгайшание баряа гүт?— гээд, баярлаһандаа бахардан, бархирха тооной асуугаадхина.

— Үгы, даб дээрэ олдоогүй, ябашье барихабди.

Станиславай сэдьхэлэй үбшэндэ дарагдашоод, бодолгото болоо, зобожо ябаһан тухайнь Кологривов мэдэжэшье ябаашье һаа, туһалха аргагүйдэнэ: гэмтэ нюур үшөө элирүүлэгдээгүй ха юм. Нэгэтэ хамтын байраһаа гаража ябатарнь сонхын хажууда байһан студентнэрэй нэгэнэй: «Хулгайшанаа обёоронгүй алдажархёод, энээн уруу ходо харгылжа, һаалта хэхэ юумэниинь юуб!» гэжэ хашхархынь дуулахадаа, тон ехээр зэбүүрхэбэшье, фуражкаяа доошонь бага дарад гээд, саашаа шамдуухан алхалба. Тиихэ зуураа «байзагтылши, тэрэ хулгайшание олохол байхаб» гэжэ өөртөө хэлэн ябаа бэлэй.

Студентнэрэй хамтын байра руу хэдэн удаа ябаһан ушар нилээд ехэ юумэ хэлэжэ үгөө. Эндэ олон шэнэ нүхэдтэйшье бологдобо.

Юумээ хулуулгаһан басагадай комнато тушаа байдаг студентнэртэ нэгэ тиимэ танигдаагүй залуу хүн ерэдэг юм гээд нэгэтэ тодорхойлогдоо һэн. Тэрэл хүн тиихэдэ тэндэ хоноһон байжа, Станиславые урданайхиһаа бүришье эртэ бодохыень баадхаһан байшоо. Тиигэжэ зайлашагүй баримтануудай, студентнэрэй тодорхой гэршэлгын үндэһөөр Шарапов гэгшэ хулгай хэһэнээ мэдэрхэ баатай боложо, балшыса баригдаба.

Станислав эгэшэтэеэ милициин таһаг гүйлдэжэ сэхэ ерэбэ. Тэдэнэй нюурнууд танигдашагүй, баяр баясхаланта шэнжэ шарайтай миһэлзэн байгаа бэлэй.

— Һайнта даа, Вячеслав Петрович,— гэжэ тэдэнэр түрүүшынхиеэ тэрэниие нэрэ алдараарнь дурдаба.

Теэд хүнһөө үнэн зүрхэнэй баясхаланда хүртэхэ ушар ямар ехэ шагнал хайра гээшэб даа. Хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлһэн үнэтэ сагынь миил шортоо һалаагүй ха юм. Тиигээдшье Вячеслав хадаа хүнһөө гансахан баясхалан хүртэхын түлөө ажаллаа бэшэ, харин һайхан һэшхэлээрээ хуулита албаяа дүүргэжэ ябаа бшуу. Юрын совет хүбүүнэй, студент Станиславай үнэн сэхэ хүндэтэ нэрын түлөө тэмсэһэн хэрэгһээ тэрэ зааханшье хадуурангүй, шадамараар бэелүүлээ.

Юридическэ факультет дүүргэмсээрээ Вячеслав Кологривов прокуратурада орожо, юристконсульт болоод һуухаяа ядаагүй, харин милицидэ хүдэлхэ гэжэ шиидээ һэн, һуралсалай практикашье гарахадаа, милициин таһагта ошохом гэжэ гүйдаг байгаа.

— Милицидэ юун һайн юумые олоо юм? Ехэ тушаалай хойноһоо һанаархаа хаш!— гээд зарим нэгэн шоошье үзэһэн гэлсэхэ. Вячеслав Кологривов өөрынгөө һанаашаар лэ байгаа.

Шэнэ сотрудниге Железнодорожно райгүйсэдкомой милициин таһагаархин һайнаар хүлеэн абажа, мүрдэлгын талаар түлөөлэгшэ болгон томилоо бэлэй. Хэршье бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобошье, тэдэниие түргэн дабан гатална. Энээндэнь өөрын оролдолго, аха нүхэдэй хани ёһоной хандалга нилээд ехэ туһаламжа боложо үгэһэн юм. Кологривов ухамай бэрхэ хүн һэн туладаа, аха нүхэдэйнгөө баян дүй дүршэл шадамараар халан абаһан, хүнэй абари зан, хара бодол тайлбарилан тааха, аюултай хэрэгэй урдаһаа сэхэ хаража, агшан зуура тон зүб шиидхэбэри шэлэн абаха шадабаритай болоһон хүн.

Нёдондо декабрь һарада үүсхэлшэ, ургажа ябаһан залуу хүдэлмэрилэгшэ тушаалаараа дэбжүүлэгдэжэ, Советскэ райгүйсэдкомой милициин таһагай мүрдэлгын начальник болобо.

**

Ниислэл хотомнай һүниин харанхыда хушагдажа, трамбайншье ябаха абяан дуулдахаяа болишобо. Үйлсөөр алхалаашадшье бүри үсөөршэбэ.

...Милициин лейтенант һүниин тунгалаг агаараар амисан, городойнгоо үйлсөөр гэр тээшээ алхална. Тэрэнэй нүхэдүүд нойрсожо байһан түрэл Улаан-Үдынгөө тэниглэн ажабайдалые сахин хамгаалжа, арюун албаяа гүйсэдхэжэ, баһал һэргэг хёрхоор иишэ тиишээ абяархан, шэртэн алхалнад.

И. ОЛЗОЕВ.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур
1962 оной ноябриин 6.

ТҮМЭР ЗАМАЙ ТЕХНИКУМДЭ—25 ЖЭЛ

Улаан-Үдын түмэр замай техникумэй тогтоһоор 25 жэлэй ой үсэгэлдэр гүйсэбэ. Энэ хугасаа дотор хэдэ мянган мэргэжэлтэд бэлдэгдэжэ, Алас Дурна зүгһөө эхилээд, аяар Украина хүрэтэрхи түмэр замуud дээрэ хүдэлнэ. Жэшээнь, дурсагдаһан техникум дүүргэһэн эгээ залуу машинист, 19 наһатай Александр Бизюкин тухай «Гудок», «Комсомольская правда» газетэнүүд: «Энэ хүбүүн—орон доторойнгой электровоз жолоодогшодой эгээл залуунь», — гэжэ онсолон тэмдэглэжэ бэшээ һэн. Инмэ залуу хүндэ электровоз даалгаха, тиихэдээ үшөө Эрхүү—Слюдянка гэжэ хүшэр хүндэ участок дээрэ хүдэлхыень томилхо гээшэ оройдоол ори гансахан ушар мүн. Энэ хадаа түмэр замай техникумэй багшанарай омогорхол бшуу. Гадна ПВЗ-гэй паровозо-моторэй цехэй начальник, коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн коллективэй хүтэлбэрилэгшэ Б. А. Брянский, ПВЗ-гэй ахалагша механик А. Л. Смирнов, Социалис Ажалай Герой А. Н. Ошуров, «Теплоавтоматика» заводой ахалагша инженер П. В. Белоглазов болон бусад шэн зоригто ажалаараа мүн лэ түрэл һургуулияа баясуулна.

Багшанарынь ехэ эбтэй эетэйгээр ажалладаг. Тэндэ БурАССР-эй габьяата багша нүхэр Бусовиков 24 жэлэй турша дотор ород хэлэ заана. Тэрэшэлэн Л. П. Киселев, Н. В. Батурин, Т. И. Железнова, О. С. Гладун гэгшэд шалгарма һайнаар хүдэлнэд. Библиотекэ даагшаар Л. И. Горбач 15 жэл соо ажаллана.

Хорин табан жэл—богонихон болзор. Гэбэшье энэ үе соо түмэр замай техникумэй хэһэн, бүтээһэн юумэ ниилээд ехэ.

Дурасхаалта ойтойнь дашарамдуулан, дурсагдаһан түсхай дунда һургуулиин багшанар болон һурагшадта ехэ амжалта хүсэе!

А. Куртик.
Фотонь авторай.

Декабрист АНДРЕЕВИЧ

Байгалай үмэнэ сүлүүлһэн, декабристнууд тухай хөөрэлдөөнэй гарахада, бидэ нэн түрүүн аха дүүнэр Бестужевтанай, Кюхельбекерэй, мүн аха дүүнэр Борисовтанай нэрэ дурдадаг гээшэбди. Эдэнэрэй Сэлэнгэдэ, Баргажанда, Подлопаткада ажаһуугаһан тухайнь, ажал хэрэг тухайнь һэдлэ ехэ мэдээнүүдтэй болонхойбди.

Харин 1840 ондо Дээдэ-Үдэ хотодо наһа бараһан декабрист Яков Михайлович Андреевич тухай огто дуулаагүй хүнүүд ехэ олон байха. Тэрэнэй хүүршэе үни хада мартагдан үгы болошонхой.

Тэрээн тухай тон үсөөхэн мэдээ декабристнуудые мүрдэһэн мүрдэлгын хэрэгүүд соохоо, мүн суг хамта сүлэлгэдэ байһан хани нүхэдэйнь бэшэгүүд соохоо оложо абаха арга бии байгаа. Эдээнһээ гадна, өөрынь бэшэгүүд, түрэлхидэйнь һанамжа, дурасхаалнууд ехэ мэтэ зүйлнүүд огто үгы бшуу.

Кадетскэ корпусто хүмүүжүүлэгдэһэн артиллериин подпоручик Я. М. Андреевич Славянуудай нэгэдэмэл обществын эдэбхитэй гэшүүн байһан юм. Тэрэнэй байрада дээрэ нэрлэгдэһэн обществын гэшүүдэй уулзалга сүг үргэлжэ болодог байгаа. Нэгэ тиимэ уулзалга тухай мүрдэлгын үедэ А.Ф.Фролов хөөрэһэн байна. Тэрэнэйнь өөһөөр, суглааргаад 1826 ондо шиидхэхы ябуулганууды эхилхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэжэ байгаа ха. Тэндэ хаанние Петербургһаа газаашань гаргангүй алаха гэжэ Андреевич дурадхаба.

— Хаанние бүхы гэр бүлэтэйнь алаха гэжэ гү?—гээд хэншьеб дабтан асуухадань:

— Тиимэ даа, бултыень,—гэжэ Андреевич харюусаа һэн.

Аймхай, шиидэнги бэшэ Фролов (тэрэнние тагнуулшан гэжэ дэмы бэшэ айдаг байһан байгаа) иигэжэ хэлэхыень сонособ:

— Яажа бултынь алаха юм? Хаанай һамгые алаад яахабиб, хатан эжымнай үгытэй зондо хэды ехэ хайра хүргэнэ гээшэб,—гэжэ айһанһаа хүхэ сагаан болошоод хашхараа ха.

Теэд хэншье тэрэнэй оог хашхараае анхарбагүй. Һүүлдэнь, мүрдэлгын үедэ, тэрэ общество гэшүүн байгаашьб, тиигээд хэды дахин тэрээн тухай хэлээ үнэн хайнгаа үмэнэ мэдүүлхэ гэһэн аад, зүрхэлжэ ядааб гэжэ хэлэһэн байгаа.

Мүрдэлгын үедэ Андреевич бэеэ эрхэтэй зоригтойгоор барижа байгаа гэжэ Могилевто мүрдэлгэ хэһэн комиссиин протокол соо тэмдэглэгдэнхэй. Гэм зэмээ мэдэрхэһээ гол таһа арсаһан байгаа. Харин Петербургда гэмээ мэдэрээшье һаа, комиссиин һанаанда таарамаар харюусаагүй һэн тулань, тэрэнние эзэн хаанай эрхэ мэдэлдэ үгэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаа бэлэй. Хаанай захиралтаар Петропавловска хэрэм соо хаагаад, Яков Михайловичые доройд муугаар байлгадаг, гэнжэһээнь сүлөөлдэггүй, мүн саг үргэлжэ мүрдэлгэ хэжэ байдаг бэлэй.

Удаань Андреевичые толгойн сааза хэжэ хэһээхэ гэһэн шиидхэбэри гараа һэн. Эзэн хаан тэрэнниень болюулаад, «һайн сэдьхэлээ» харуулхын тэдысэ бүхы наһан соонь сүлэлгэдэ ябуулха гэжэ айладхаһан байгаа. Тэрэшье болзорынь хэдэ дахин хороогдоһон байха, ушар юуб гэхэдэ, тэрэнэй ами наһанай болзор өөрынь бэеын элүүрэй байдалаар шиидхэгдэшэнхэй байгаа бшуу. 1839 ондо арай шамай гэжэ хүл дээрээ ябаһан Андреевичые Дээдэ-Үдэ хото ажапуухыень эльгээһэн юм. Зүүн-Сибириин генерал-губернатор Рупертын бэшэг соо тэрээн тухай иигэжэ хэлэгдэнхэй: «Ухаанайнь һэбэрээ болоһон дээрэһээ Дээдэ-Үдын харууһаламжата газарта байлгагдахаар ябуулагдаба...»

1840 оной апрель [...] тэрэ наһанһаа нүгш[...] гаа. Энэ ушар туша[...] рист Е. П. Оболенск[...] Пущинда иигэжэ бэш[...] «Манай хайрата Яко[...] лович энэ дэлхэйтэе[...] бал даа... Амиия та[...] рэнь нэгэшье танил[...] хүн ойронь байгаагүй[...] үедэ тэрэ ори ганс[...] хэнзэ болошоо бэлэй... [...] энэ дэлхэйтэй хахас[...] тэрэнэй гээхэ алдаха[...] гашуудаха юумэн үгы [...]

Иигээд лэ тэрэнэй [...] заяан дүүрээ һэн. Үхэһ[...] нонь нүхэдынь хүүр [...] багаханшье һаа, хүшө[...] хөохо гэжэ шиидэһэн ю[...] энэ хүсэлөө бэелүүлээ [...] үгы гү, мэдэгдэнэгүй.

Я. М. Андреевич уран[...] шын бэлигтэй хүн байһ[...] Теэд тэдэншье хуу хаяг[...] Өөрөө зураһан зурагууд[...] дүүнэр Борисовтанда [...] лан үгэхэ гэжэ захиһа[...] гаа. Харин Борисовтан[...] хив түймэрэй үедэ ш[...] бэлэй. Ямаршьеб арга[...] тэн үлэһэн хэдэн зураг[...] Шэтын музейдэ мү[...] байдаг.

В. К[...]

АЙЛ БҮХЭНДЭ ХҮЛЕЭГДЭДЭГ АЙЛШАН

...Нугаһагүй нуур дүлии, нохойгүй айл дүлии гэһэн урданай оньһон үгын орондо мүнөө радио, хэблэлгүй айл дүлии гэжэ хэлсэдэг болонхой. Нээрээшье ажахынуудай алишье фермэ гү, али бригадануудаар ябахадаа, радио шагнадаггүй, газетэ, журнал уншадаггүй айлые олохогүйт.

Мухар-Шэбэрэй эгээл захын һуурин болохо Суулгын совхозой Алташын бригада аймагай түбһөө аяар далаад тухай километрэй газарта һуурижанхай. Гэбэшье тэндэхи айлнууд республикынгаа газетэ, журналнуудые тэрэ үдэртэнь абажа уншадаг юм. Эндэ бригадын почтальон Д. Ренчиновагай оролдолго ехэ. Тэрээн тухай хэлэнгүй яажа гаралтайб.

Почтальоной ажалые газаа талаһаань харахада, тиимэшье харюусалгатай, ехэ хүдэлмэри гэжэ һанахаар бэшэ. Бэшэг, газетэ тараагаад лэ байхада, тиимэл һаа ондоо юун байхаб. Хэншье хэхэ юм бэшэ гү гээд зариман һанадаг. Үнэндөө тэрэнь тиимэшье бэшэ даа. Бидэ газетэ, журнал уншангүй, радио шагнангүй нэгэшье үдэрые үнгэргэжэ шадахалаа болинхойбди. Юуб гэхэдэ, үдэр бүриимнай эрилтэ болоо бшуу. Агаааргүйгөөр амитан бүхэн амидаржа шадахагүй. Тэрээндэл радио, хэблэлгүйгөөр совет хүндэ нэгэшье үдэрые үнгэргэхэнь бэрхэтэй. Үдэр бүриимнай энэ эрилтые почтальон дүүргэхэ ха юм. Эгээл тиимэһээ һониниие асаржа, эрилтыемнай хангадаг почтальоной ажалые хүнгэн хэрэг гэжэ хэншье хэлэхэ ёһогүй.

Дулмажап Цоктоевна Алташын бригадануудта 6 жэл удаагаар һонин асарагшаар хүдэлнэ. Энэ үе соогоо нилээд дүршэлтэй болонхой. Нютагайнь улад зон манай Дулмажап — һониниие заагша гэжэ хөөрэдэг. Үдэшэ оройшье аймагай түбһөө почтын ерэмсээр, үглөө болохые хүлеэнгүй, тэрэл үдэшэндэнь газетэ, журнал, бэшэгүүдые уншагшадтаа тараахые оролдодог. Энээн тушаа нүхэр Ренчинова иигэжэ хөөрэнэ:

—Ерэһэн шэнэ газетые тэрэ үдэртэнь захигшадта тараагаагүй һаа, тэрэшни һониноо буурашаха бшуу. Теэдшье хүнүүд ажалайнгаа һүүлээр гэртээ ороод амаржа байхадаа, һүүлэй һонин дуулаха, уншаха дуратай байдаг ха юм.

Мүнөө үедэ ерэхэ жэлэй хэблэл тараалга—гүрэн түрын удха шанартай хэмжээ ябуулга бэелүүлжэ байна. Дулмажап Цоктоевна Кабанскын аймагай Степной Дворец тосхоной багшанар, мэргэжэлтэд, интеллигентнэрэй гэр бүлэ бүхэндэ газетэ, журнал захюулха гэһэн һайн үүсхэл дэмжэн, Алташынгаа айл бүхэниие хэблэл абадаг болгохын тула үнэн зүрхэнһөө оролдоно.

Б. Жамбалов.
манай корр.

Үбэлэй тэмдэг үзэгдэбэ

Энэ жэл ута, дулаан намар болобо. Һүниндөө хүйтэрбэшье, үдэрынь 11—18 градус хүрэтэр дулаараа. Октябриин һүүлшын арбан хоногой эсэс багта республика соомнай хаа хаанагүй саһан орожо эхилээ. Тиигэжэ 3-һаа 16 миллиметр хүрэтэр шиг нойтон оробо.

Энэ үедэ иимэ саһан оролдогүй байгаа. Зэдэ, Үдэ голнуудта ороһон саһанай гүнзэгы 7—14 сантиметртэ хүрөө. Тиихэдэ Советскэ райондо саһанай гүнзэгы 6—10, Тарбагатайда 14 сантиметртэ хүрэһэн байна. Байгал шадар Горячинскда саһан 25 сантиметр зузаан тайгаар оробо.

Үнгэрөөшэ арбан хоног соо республикын ехэнхи хуби дээрэ дунда зэргээр 1—3 градус хүйтэн байгаа. Арбан хоногой һүүлээр хүйтэрээ гэжэ, агаарай уларил һүниндөө 11—19 градус хүрэбэ. Гол горхонуудта зайр орожо эхилээ.

Мүнөө жэл байрын саһанай орожо эхилхэдэ, дунда зэргын болзорһоо 3—7 хоногоор түрүүлжэ үбэлэй шэнжэ ороо.

Ин. Котов.

А. И. Микоянай Нью-Йоркдо хэһэн мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 3. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян Гавана ниидэжэ орохынгоо урда тээ Нью-Йоркдо иимэ мэдүүлгэ хэбэ:

Үсэгэлдэр Нью-Йорк ерэһээр, ООН-ой секретариин уялга дүүргэгшэ У Тантай уулзан хөөрэлдөө хэбэбди. Карибска далай шадарай оронуудай аюулгүй амгалан һуулха тухай асуудалнууд тушаа хөөрэлдөө хэһэн байнаб.

Энэ хөөрэлдөөн ехэ туһатай байгаа гэжэ г-н У Танай мэдүүлhыень зүбшөөнэбди. Үсэгэлдэр обедэй үедэ Микоянай, Стивенсоной хабаадалгатайгаар хэгдэһэн хөөрэлдөөнэй үедэ аюулта байдалые болюулха, Карибска далай шадархи байдалые гуримшуулха тухай Н. С. Хрущевой болон президент Кеннедиин бэшэгүүд соо хэлэгдэһэн асуудалнууд, мүн Ф. Кастрын 5 пункттай дурадхалнуудые түргөөр, һайнаар дүүргэлтэ болохо тухай һанамжануудаа хэлсэһэн байна.

Кубын революционно правительствын Кубын аюулгүйе хангаха гэһэн зорилготой дурадхалнуудые Советскэ Союз зүб гэжэ тоолоод, тэдэнииень дэмжэнэ.

1960 оной февраль соо ошоһон бидэнтэй хани барисаатай Кубада ехэ дуратайгаар ниидэжэ орохоёо байнаб. Кубын арадай герой Фидель Кастрын толгойлдог Кубын Республикын бүхы ажалшадай эршэ хүсые болон нягтаранги байһые тэндэ нюдөөрөө тиихэдэ хараһан байнаб.

Минии Куба ошожо ябаһан зорилго тухай ямаршье баримта үндэһэгүй тухайламжануудые болон һанаанһаа абаһан юумэнүүдые Америкын хэблэлдэ уншаһан, радиогоор шагнаһан байнаб.

Уласхоорондын байдалай асуудалнуудаар манай хани нүхэр болохо премьер-министр Фидель Кастротай нүхэрэй ёһоор һанамжаяа хэлсэхэеэ тиишэ ошожо ябанаб.

Гавана ошохо үедөө Америкын суута уран зохёолшо Эрнест Хэмингуэйтэй уулзаһан байнаб. Тэрэ агуухэ американец «революциин һүүлээр Куба анха түрүүшынхеэ үнэн сэхэ правительстватай болоо» гэжэ Куба тухай ехэ зүбөөр намда хэлээ һэн.

Кубын революционно правительство өөрынгөө арадай бүрин найдабаряар дэмжэгдэдэг. Гэрэ правительство Кубын арадай өөрынь шэлэһэн, өөртөө таатай гэжэ тоолодог ниитын байгуулга—социализмын байгуулга тогтоожо байхадаа, арад зоноо һалбарал болон жаргал тээшэ хүтэлбэрилэн ябахадаа, хэндэшье заналта хэнэгүй. Бидэнэр Кубын арадта, тэрэнэй правительствада, премьер Фидель Кастрода хани нүхэсэлэй үнэн сэхэ мэдэрэлтэй байһан тулада, Кубые али болохоор дэмжэжэ, туһалдаг байнабди.

Н. С. Хрущевэй президент Кеннедиие октябриин 28-да эльгээһэн бэшэг соонь: «бидэнэр Кубын арадтай хамтабди, Кубын арадта туһа хүргэхэ уялгаяа болюулхагүйбди,—гэжэ мэдүүлээ,—Кубын арадай найдабаритай байһые хүсэнэбди» гэжэ эли тодоор, хатуугаар хэлэгдэһэн байна.

А. И. Микоян Кубада ерэбэ

ГАВАНА, ноябриин 3. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. И. Микояниие Кубын арад хөөрэһөөр газар дээрэ хани халуунаар, баяртайгаар угтаба.

Мүнөөдэр «Нотисиас де Ой», «Революсьон», «Мундо» гэжэ газетэнүүд А. И. Микоянай Гавана ерэһэн тухай, Куба ошохынгоо урда тээ Нью-Йоркдо хэһэн мэдүүлгыень А. И. Микоян болон Кубын премьер-министр Фидель Кастрын фото-зурагуудые хэблэн гаргаба.

«Совет хүнүүд кубинецүүдтай ами нэгэн, Куба хэзээшье гүй Советскэ Союзай туһаламжа абаха байһанаа мэдэжэ байдаг»,—гэжэ «Нотисиас де Ой» газетэ бэшэнэ.

«Советскэ Союз Кубын арадтай ами нэгэдэнги»,—гэжэ «Мундо» газетэ бэшэнэ.

Агуухэ хани барисаанай һар[...]

ПРАГА, ноябриин 3. (ТАСС). Агуухэ Октябриин социалис революциин 45 жэлэй ойн һайндэр Чехословаки Советскэ Союз хоёрой хани барисаанай һарын нээгдэлгэтэй тудалдаба. Иимэ ехэ һайндэрнүүдэй урда тээ Прага город һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэбэ. Хаа хаанагүй гэрнүүдэй орой дээгүүр Чехословакиин болон Совет гүрэнүүдэй тугууд хиидэнэ, плакадууд болон лозунгнууд хадаатай. Агуухэ Октябриин һайндэртэ болон хани барисаанай һарада зорюулагдаһан [...] ёһололой суглаанууд го[...] даар үнгэргэгдэнэ. З[...] дай болон хүдөөгэй к[...] соогуур, предприятинууд[...] хүүд соогуур болон [...] —хаа хаанагүй выстав[...] фотовитринэнүүд дэл[...] хэй. Мүн совет кинофи[...] дэй һара үнгэргэгдэхэн[...] шээнь, Прагада энэ үе [...] совет фильмүүд харуу[...] ха, ородой классигууд[...] лон совет авторнуудай [...] ран пьесэнүүдые түб[...] театрнууд харуулха.

„Кубын революци Пентагони[...] ухаа мэдээ табюулна“

МОНТЕВИДЕО, ноябриин 3. (ТАСС). «Ракетын талмайнууд бэшэ, харин революцил Вашингтоной һанаа үнөөень зобооно. Орон дотор болохо байгаа экономическа кризис, бүхы дэлхэй дээрэ түрүү хүсэнүүдэй улам бүри эршэдэн ургалга—эдэ шалтагаанууд лэ США-е дайн байлдаан тээшэ түлхижэ байна»,—гэжэ «Эпока» газетэ Карибска далай шадарай һүүлшын событинуудые тайлбарилха зуураа бэшэнэ.

США-гай ябуулгын дээрмэшэн удхатай байһыень хэншье буруушаахагүй гэжэ тэрэ газетэ бэшэнэ. Ямар суднанууд далайгаар тамарха эрхэтэйб, ямарнуудынь тамарха эрхэгүйб гэжэ тодорхойлхо эрхэ өөһэдтөө олгоод, океан далай дээрэ полициин үүргэ дүүргэхэ эрхэтэйбди гэжэ тэдэнэр бэеэ тоолоно. Тиихэдээ Кубада буу зэбсэг ехээр су[...] байна гэһэн шалтаг [...] Тиибэшье Куба хододоо [...] да нэрбэгдэхээ байд[...] зэбсэгжэхэ эрхэтэй. [...] бүхы дэлхэй дээгүүр о[...] рэгэй баазануудые бай[...] даа, Кеннеди хэнһээшь[...] шэл эрээгүй ха юм гэж[...] ка» газетэ бэшэнэ.

Америкын самолёду[...] бын агаарта ниидэһэ[...] на. Америкын сэрэгэй [...] нууд Кубын олтирогы[...] дахин бүһэлэнхэй. Куб[...] волюци Вашингтоной [...] үнөө зобоожо, Пентаго[...] нералнуудые ухаа мэ[...] бюулна. Кубада аю[...] хёолдоһон зандаа. Куб[...] волюциие хамгаалхые [...] лаад; «Кубые хамгаа[...] бидэнэр өөрынгөө [...] хамгаалнабди» гэжэ [...] газетэ бэшэнэ.

Йемендэ дайн болоно

КАИР, ноябриин 3. (ТАСС). Харад город шадар (Йеменэй хойто зүгтэ Саудовска Арабиин хилэ шадар) дайта үе саг соо ушарһан эгээ ехэ тулалдаан болобо. Энэ районд 5 мянга шахуу Саудовска болон Иорданска солдадууд Йеменэй хилэ сүмэрэн орожо ерэбэ. Добтолон орогшодой Харад городто табан мили дүтэлөөд ябатарнь, дайсадай ябаха зам дээрэ табигдаһан минэнүүд тэһэлэгдэбэ. Бүхы та[...] нэгэ доро пулемёдууд[...] мёдууд болон буугай [...] нууд дайсад тээшэ таб[...] эхилһэн байна.

Энэ дайнда дайсадай [...] ган солдадууд алуу[...] Амиды үлэгшэдынь ух[...] табан, буу зэбсэгээ [...] ябажа тэрьедэбэ. Йеме[...] молёдууд тэдэниие хи[...] тэрөө буудалгаар үдэ[...]

Баруун Берлиндэ фашистнуудай хэһэн хара[...]

БЕРЛИН, ноябриин 3. (ТАСС). Үсэгэлдэр Баруун Берлинэй Нейкельн районд Баруун Берлинэй городой болон районой суглаанда депутадуудай кандидадуудые дэбжүүлхэ зорилготойгоор Германиин Нэгэдэмэл Социалистическэ партиин конференцидэ хабаадагшадта буу зэбсэг бариһан фашист этэгээдүүд добтолго хэбэ. Конфе[...] олонхи делегадууд шар[...]

«Фронтовой городо[...] дай тухиралгын по[...] ашаар лэ иимэ юумэ [...] гэжэ «Нейс Дейчланд[...] бэшэнэ.

Редакторай орлогш[...]
М. Н. НИ[...]

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

Ленинскэ амгалан ёһоной политика илан мандана

Эб найрамдал, уласхоорондын аюулгүй байдал аршалан хамгаалха талаар Советскэ Союзай гаргаһан һайн һайхан хүсэлэл оролдолгые үндэрөөр сэгнэһэн бэшэгүүд болон телеграмманууд дэлхэйн бүхы орон нютагуудһаа эдэ үдэрнүүдтэ Москвада абтана. Политическэ элдэб үзэл баримталдаг, общество дотороо элдэб олон янзын ажал эрхилдэг хүнүүд Советскэ правительствада үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргэнэ. Юуб гэхэдэ, Советскэ правительство хадаа термоядерна дайнай эхилшэхээр аюултай оршон байдалай тохёолдоод байхада, угаа ехэ эрэлхэг зориг, тэсэбэри гаргаа, бодолтой ябуулгануудые хэжэ, хүн түрэлтэниие һүртэ ехэ дайн түбэгэй тохёолдохо аюулһаа зайсуулаа.

Советскэ правительствын сэсэн мэргэн, гүнзэгы ехэ бодолтой политикые Индиин, Швециин, Норвегиин, Сириин, Мексикын, Ганын болон бусад олон оронуудай гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад үндэрөөр сэгнэнэ. Эдэ сэгнэлтэнүүд эб найрамдалые арадуудай хүсэдэг, уласхоорондын асуудалнуудые амгалан ёһоор шиидхэхэ талаар Советскэ Союзай баримталдаг хараа бодолые тэдэнэй ехээр дэмжэдэг, һайшаадаг байһые харуулжа үгэнэ. «Эб найрамдалые, бүхы хүн түрэлтэнэй аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ Хрущевой бэшэг угаа ехэ туһа нэмэри болоно гэжэ эб найрамдалда дуратай бүхы арадууд тоолоһон байна. Энэ бэшэг хадаа арсалдаата асуудалнуудые амгалан ёһоор шиидхэхын түлөө тэмсэлэй түүхэдэхи нэгэ шатань болохо үгэнэ» гээд Эфиопиин «Войс оф Эфиопиа» гэжэ газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Советскэ правительствын хүсэлэл оролдолго уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һулаpуулгада туһална. Энээниие хаа хаанагүй мэдэрнэ, зүгөөр мүнөө энээгээр һанаагаа амархын аргагүй үе саг байна бшуу. Кубатай холбоотой асуудалнуудые амгалан ёһоор гуримшуулха хэрэгтэ Америкын зарим этэгээдүүд угаа үсэдөөр эсэргүүсэдэг байна. Кубын газарта булимтаран орохогүйбди гэжэ өөрынгөө абаһан уялгаһаа Сагаан байшангай арсахын тулада эзэрхэг түримхэй һанаашалга гаргадаг сенаторнууд, Пентагоной ажал ябуулагшад үргэн кампани ябуулна. Куба шадар Америкын зэбсэгтэ хүсэнүүд суглуулан асарагдажа байһаар. Кубаһаа зугадаад США-да шэбээлэн хоргодожо байһан, революцида харша этэгээдүүд үдэр ерэхэ тудам улам галзууржа, ороойдоошье хэһээгдэдэггүй байһанаа хэрэглэн, Кубын Республикада эсэргүү «харата муухай добтолго хэхые» уряална. Кубада эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулга бэелүүлхэгүй гэһэн уялгатай өөһэдыгөө холбоотой бэшэбди гэжэ тоолохобди гээд эдэ шаара шабхаруунуудай удамаршад ООН-ой генеральна секретариин уялгые дүүргэгшэдэ «зорюута» мэдээсэһэн байха юм.

Иимэ баримтануудай үзэгдэжэ байхада, эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдэй харата һанаашалгануудта бүри ехэ һэримжэтэйгээр хандадаг байха шухала. Һэримжэтэй байха шухала байһан тухай Советскэ правительство, бүхы социалис оронуудай правительстванууд заана, һэримжэтэй байхые эб найрамдалда дуратай бүхы арадууд хүсэнэ.

«Кубын ойро бү хүрэгты!»—гэһэн эрид шанга эрилтэ хаа хаанагүй, илангаяа Америкын монополинуудай эзэрхэлгэ ямар удхатайб гэжэ арадуудайнь өөһэдынгөө дүй дүршэлһөө һайн мэдэдэг болоһон Латиин Америкын оронуудта табигдадаг боложол байна. Мексикын, Боливиин, Бразилиин, бусад оронуудай городуудта үдэр бүхэндэ ехэ митингнүүд боложо, тэдэндэ хабаадагшад Кубатай талархажа байһанаа харуулна.

Куба шадар тохёолдоһон бэрхэтэй байдалые усадхалга уласхоорондын бусад асуудалнуудые, тэрэ тоодо ядерна туршалгануудые болюулха, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха гэхэ зэргын асуудалнуудые гуримшуулха һайн үндэһэ һуури боложо үгэхэ гэжэ хүн түрэлтэн мэдэнэ. Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущев США-гай президент Дж. Кеннеди хоёрой абалсаһан бэшэгүүд соо энэ үнэн зүб һанал бодол дурдагдаһан байха юм. Дурсагдаһан асуудалнуудые хэлсээ хэжэ шиидхэхээр бэлэн байһанаа гүрэнэй хоёр ажал ябуулагшад элирхэйлэн мэдүүлһэн байгаа. Тиимэ болохолоороо, мүнөө эдэ асуудалнуудые бодотоор шиидхэхэ шухала болоно, хэлсээнүүдэй амжалтатай байхын, эб найрамдал аршалан хамгаалхын, бэхижүүлхын тулада Советскэ правительство бүхы хүсэ шадалаараа оролдохоор хүсэд шиидэнги байна.

Мүнөөнэй оршон байдалые бүри хурсадуулжа болохогүй, юуб гэхэдэ, энэ ушар эб найрамдалай хэрэгтэ заһаршагүй хоро хүргэжэ болохо байна. Кубада империалистнуудай халдан оролгодо эсэс табигдаха, Кубын арадай эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай байдалтай байха нангин эрхэ хүндэлэгдэхэ ёһотой гэжэ гадаадын оронуудай хэблэлдэ, мүн гүрэнэй болон ниитын олон ажал ябуулагшадай хэлэһэн үгэнүүд соо зүб зүйтэйгөөр онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Кубада США-гай милитарис этэгээдүүдэй заналта хэһээр лэ байһан оршон байдалда кубынхидай һанаатаа зобожо байһыень ойлгонгүй байхын аргагүй. Кубын революциин вождь Фидель Кастрын һаяхан хэһэн мэдүүлгые совет хүнүүд, эб найрамдалда дуратай бүхы арадууд дэмжэнэ. Фидель Кастро иимэ эрилтэ табяа: Кубые экономическа талаар хашалга хабшалгые болюулха; Америкын газар дээрэһээ аралда дээрмэшэн ёһоор добтолгые болюулха; Кубын агаарай хилэ дабахагүй, тэрэнэй уһанда орохогүй; Гуантанамодахи Америкын далайн-сэрэгэй баазые зөөлгэн гаргаха. Кубын аюулгүй байдал тухай оролдолго гаргаһанһаа уламжалан, иимэ эрилтэ табигдаа гэжэ үнэн сэхэ хүн бүхэн ойлгожо ядахагүй байна. Эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалаа хүндэлдэг ямаршье, ехэ, багашье гүрэн иимэ ябуулга хэхэ эрхэтэй.

Куба шадар тохёолдоһон бэрхэтэй байдалда хамаатай асуудалнуудаар боложо байһан хэлсээнүүдэй хойноһоо ажаглан хаража байһан һайн һайхан сэдьхэлтэ хүнүүд хадаа энэ һанаа зоборитой сагта үнэн зүб бодолтой байлга тэнэг ябадалые булиха, амгалан тайбан байдал дайн байлдаае илаха гэжэ найдана.

Д. БОЧАРОВ.
(ТАСС).

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной ноябриин 6.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. [...]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редактора—[...] ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и пропа[...] —24-74, сельского хозяйства и советского строительства—[...] промышленности, транспорта, информации—35-14, ку[...] литературы и искусства—34-05, писем и рабселькоров—[...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтерия—[...] Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства ку[...] Бурятской АССР.

Н00601. Зак. № 5[...]